

تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت

با رعایت استانداردهای آماری

ملی و بین‌المللی

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مصوب سال ۱۳۵۳، موظف به انجام سرشماری‌های عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی به منظور تهیه آمارهای لازم برای تأمین پیش‌نیازهای برنامه‌ریزی و هدف‌های برنامه‌های عمرانی کشور و همچنین تهیه محاسبات ملی و شاخص قیمت‌ها است. شایان ذکر است از سال ۱۳۹۳، عناوین آمارهای تولیدی به همراه زمان انتشار و نحوه ارائه آمارهای تولید شده (گزارش‌ها، فایل‌های اطلاعاتی، نشریات آماری) در قالب تقویم زمانی انتشار آمارها تهیه و از طریق درگاه ملی آمار^۱ در دسترس کاربران قرار می‌گیرد.

اقدامات مرکز در زمینه تولید آمارهای رسمی با کیفیت در سال ۱۳۹۹ به شرح ذیل ارائه می‌شود.

آمارگیری‌های نمونه‌ای

به منظور تولید آمار در بخش‌های مختلف اقتصادی، صنعت، معدن، کشاورزی، بازرگانی، خدمات، مسکن و خانوار و تهیه شاخص‌های قیمت، ۴۸ آمارگیری نمونه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات انجام شد. همچنین با تأکید رئیس محترم مرکز، به منظور کاهش هزینه‌های اجرا و تسریع در استخراج نتایج، در اجرای بیشتر آمارگیری‌ها تبلت جایگزین پرسشنامه‌های فیزیکی شده است. نتایج این آمارگیری‌ها در قالب نشریه و نیز از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشد. عناوین و خلاصه اطلاعات هر یک از آمارگیری‌های اجرا شده در سال ۱۳۹۹ به شرح زیر است:

آمارگیری از نیروی کار

آمارهای مربوط به ساختار نیروی کار، مبنایی برای ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی یک کشور محسوب می‌شود. برنامه‌ریزی، ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی کشور در زمینه بازار کار، اجرای آمارگیری نیروی کار را ضروری می‌سازد. هدف کلی از اجرای این آمارگیری، شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار و تغییرات آن است. این هدف از طریق «برآورد فصلی و سالانه شاخص‌های نیروی کار»، «برآورد سالانه جمعیت‌های نیروی کار در سطح کل کشور و استان‌ها»، «برآورد تغییرات فصلی و سالانه شاخص‌های نیروی کار در سطح کل کشور» و همچنین «برآورد تغییرات سالانه شاخص‌های نیروی کار در سطح استان‌ها» تأمین می‌شود. برای اجرای این آمارگیری در سال ۱۳۹۹ به ۲۴۳ هزار خانوار نمونه مراجعه و از طریق مصاحبه تلفنی یا حضوری با خانوار و تکمیل پرسشنامه الکترونیکی و با استفاده از تبلت، اطلاعات مربوط به وضع فعالیت افراد ۱۰ ساله و بیش‌تر جمع‌آوری می‌شود. نتایج این آمارگیری علاوه بر تأمین نیازهای بخش برنامه‌ریزی کشور در زمینه بازار کار، برای تعیین جایگاه کشور بین سایر کشورهای جهان، مورد استفاده قرار می‌گیرد. اجرای این آمارگیری به صورت فصلی و انتشار نتایج آن به صورت فصلی و سالانه است.

---

1 . <http://www.amar.org.ir>

نتایج این آمارگیری در بررسی الگوی مصرفی خانوارهای شهری و روستایی، مطالعه روند مصرف کالاها و خدمات، ارزیابی آثار سیاست‌های اقتصادی در زمینه تأمین عدالت اجتماعی، بررسی توزیع درآمد و امکانات و تسهیلات خانوارها، مطالعه روابط متقابل ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی خانوارها و فراهم آوردن امکان بررسی خانوارهای زیر خط فقر کاربرد دارد. علاوه بر آن، نقش مهم نتایج این آمارگیری در تأمین اطلاعات مورد نیاز حساب‌های ملی و منطقه‌ای، بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی-اجتماعی کشور تأکید بر اهمیت زیاد آنها دارد. نتایج این آمارگیری در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و پژوهش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران کشور قرار می‌گیرد. برای اجرای این آمارگیری به حدود ۴۰ هزار خانوار مراجعه و از طریق مصاحبه تلفنی یا حضوری با خانوار و تکمیل پرسشنامه، اطلاعات مربوط به خصوصیات اجتماعی-اقتصادی خانوار، هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوار جمع‌آوری می‌شود. در این طرح، اندازه نمونه با در نظر گرفتن خطای نسبی کمتر از ۱۰ درصد یا ضریب تغییرات کمتر از ۰/۰۵، به گونه‌ای بهینه شده است که متوسط هزینه‌های کل، متوسط هزینه‌های خوراکی و دخانی، متوسط هزینه‌های غیرخوراکی و درآمد خانوارها با دقت بالا قابل برآورد باشد. همچنین همراه با ارائه نتایج آمارگیری، «ضریب تغییرات» برآورد انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوارها محاسبه و ارائه می‌شود. به این ترتیب کاربران نتایج می‌توانند با محاسبه بازه اطمینان برآوردها، در مورد استفاده یا عدم استفاده از آنها، آگاهانه تصمیم‌گیری کنند. هر سال تغییرات مورد نیاز در راستای بهبود طراحی و اجرای آمارگیری، پس از مطالعات و بررسی‌های لازم و تطبیق با استانداردها و توصیه‌های بین‌المللی، توسط کارشناسان مربوطه اعمال می‌شود.

با اجرایی نمودن فرایند بررسی و اصلاح داده‌های پرت در نرم‌افزار آمارگیری و توسط کارشناسان استانی، امکان استفاده از اطلاعات فصلی آمارگیری هزینه و درآمد خانوار در محاسبه رشد ناخالص ملی فصلی (حدود ۶۰ درصد اطلاعات مورد نیاز آن از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار استخراج می‌شود) در پایان هر فصل فراهم و با توجه به استخراج نتایج به صورت فصلی، تهیه حساب‌های زودرس امکان‌پذیر شد.

آمارگیری فهرست‌برداری نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری

با توجه به ماهیت آمارگیری‌های خانواری مستمر (مانند طرح‌های آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار)، در بسیاری از موارد لازم است از نمونه پایه استفاده شود. نمونه پایه، نمونه معرف بزرگی است که می‌توان از آن زیرنمونه‌هایی را به منظور تأمین نیازهای اطلاعاتی چند آمارگیری یا چند دوره از یک آمارگیری انتخاب کرد. در سال ۱۳۹۶، چارچوب اولیه طراحی چهارمین نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری با استفاده از اطلاعات حاصل از سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ ساخته شده است. چارچوب ثانویه نمونه پایه (فهرست خانوارهای ساکن در خوشه‌های نمونه پایه) در مناطق شهری طی عملیات فهرست‌برداری تهیه می‌شود. به این ترتیب که هر ساله در هر یک از خوشه‌ها، بخشی از خانوارهای ساکن در یک محدوده جغرافیایی مشخص، فهرست می‌شوند. از این فهرست برای انتخاب خانوارهای نمونه طرح‌های آمارگیری از نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار در مناطق شهری استفاده می‌شود. در

سال ۱۳۹۹ محدوده مورد نظر برای انتخاب خانوارهای جدید نمونه برای دو طرح آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار، فهرست برداری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر (اجرای استان)

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه زمینه اطلاعاتی مناسب از ویژگی‌های کارگاه‌های صنعتی، جهت برنامه‌ریزی توسعه صنعتی، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه صنعتی و اعمال سیاست‌های اقتصادی است. آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیش‌تر از سال ۱۳۵۱ به صورت سالانه بجز سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ در سراسر کشور اجرا شده است. در سال ۱۳۹۹ چهل و هفتمین دوره آمارگیری مذکور با مراجعه به حدود ۲۳۶۲۴ کارگاه صنعتی در سراسر کشور اجرا شده است. ذکر این نکته ضروری است که جمع‌آوری اطلاعات هر سال، پس از نهایی شدن حساب‌های مالی کارگاه‌های صنعتی امکان‌پذیر خواهد بود، از این‌رو در این طرح، اطلاعات یک سال قبل (سال ۱۳۹۸) جمع‌آوری شده است.

شایان ذکر است، چارچوب این طرح به صورت سالانه، حین اجرا با شناسایی کارگاه‌های صنعتی جدید واجد شرایط از طریق مجوزهای بهره‌برداری صادرشده در واحدهای استانی دستگاه‌های اجرایی، توسط سازمان اجرای طرح در استان‌ها بهنگام می‌شد. علاوه بر این در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ تلاش شد فهرست کارگاه‌های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر با اطلاعات دریافتی از پروانه‌های بهره‌برداری واحدهای صنعتی وزارت صنعت، معدن و تجارت منطبق شود. فرایند بهنگام‌سازی به این صورت دارای مشکلات زیادی از قبیل پیچیدگی در کنترل و نظارت بود و بر اساس شواهد موجود و بررسی‌های موردی، موجب بروز کم‌پوششی در چارچوب آماري طرح شده بود. در سال ۱۳۹۴ با توجه به توسعه سامانه‌های یکپارچه ثبت اطلاعات کارگاه‌ها در دستگاه‌های اجرایی و رویکرد مرکز آمار ایران در زمینه استفاده از آمارهای ثبتی در قالب نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز)، فرایند بهنگام‌سازی چارچوب تغییر کرد. در همین راستا اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌ها از دستگاه‌های اجرایی مرتبط دریافت شد و با بررسی‌های سیستمی و کارشناسی، با اطلاعات مرکز تطبیق داده شد و با ارسال به استان‌ها طی دو مرحله اجرای طرح بهنگام‌سازی، اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ مورد بررسی میدانی قرار گرفت و در نهایت چارچوب آماری طرح بهنگام شد که به دلیل اصلاح چارچوب، نتایج مربوط به دوره زمانی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ بازنگری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی با استفاده از صورت مالی در بورس

هدف از اجرای این طرح، افزایش کیفیت اطلاعات و کاهش بار پاسخ‌گویی برای کارگاه‌های صنعتی ثبت شده در سازمان بورس اوراق بهادار است. صورت‌های مالی حسابرسی شده این کارگاه‌ها دارای پوشش مناسبی از اطلاعات پرسشنامه طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی است و بیشتر بخش‌های پرسشنامه از طریق این صورت‌ها تکمیل می‌شود. برای سایر اطلاعاتی که در صورت‌های مالی وجود ندارد پرسشنامه کوتاهی تهیه شده است که با مکاتبه یا مراجعه به کارگاه‌ها تکمیل می‌شود. ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی در این طرح حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر را تشکیل می‌دهند و به دلیل این که اطلاعات آن‌ها بر مبنای صورت‌های مالی حسابرسی شده تکمیل می‌شود، تاثیر زیادی در افزایش کیفیت اطلاعات آمارگیری از کارگاه‌های

صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر دارند. علاوه بر این کارگاه‌ها به جای تکمیل دوباره اطلاعات مالی در پرسشنامه‌ها فقط اطلاعاتی را تکمیل می‌کنند که در صورت‌های مالی وجود ندارد و به همین دلیل بار پاسخ‌گویی کارگاه‌ها در این طرح کاهش می‌یابد. این طرح از سال ۱۳۹۶ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفته و اجرا می‌شود.

آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه اطلاعات جامع و بهنگام از ویژگی‌های معادن در حال بهره‌برداری کشور، برای برنامه‌ریزی توسعه، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه در بخش معدن می‌باشد. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷ همه‌ساله بخشی از معادن با عنوان «معادن منتخب» مورد آمارگیری قرار گرفته است و نتایج آن در نشریه‌های جداگانه‌ای منتشر شده است. در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ «طرح آمارگیری از معادن تحت پوشش بخش عمومی» به اجرا درآمد و از سال ۱۳۶۷ تاکنون به استثنای سال‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۴ آمارگیری از معادن کشور به‌طور سالانه انجام شده است. طرح آمارگیری از معادن سال ۱۳۹۹ که سی و هشتمین طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور می‌باشد، با مراجعه به ۴۹۴۴ معدن در سراسر کشور انجام شده است.

به دلیل گسترش و شیوع ویروس کرونا، اجرای اینترنتی طرح نیز برای اولین بار در دستور کار قرار گرفت و این اجرا به صورت ترکیبی از مراجعه حضوری و تکمیل اینترنتی انجام شد. بدیهی است جمع‌آوری اطلاعات هر سال، بعد از نهایی شدن حساب‌های مالی امکان‌پذیر خواهد بود. لذا در طرح آمارگیری از معادن سال ۱۳۹۹ اطلاعات مربوط به یک سال قبل (سال ۱۳۹۸) جمع‌آوری شد.

ویژگی‌های محیط‌زیستی معادن در حال بهره‌برداری کشور

نشریه ویژگی‌های محیط‌زیستی معادن در حال بهره‌برداری کشور، هر سال از نتایج طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور تهیه می‌شود. هدف اصلی از تهیه این نشریه، تهیه اطلاعات جامع و بهنگام از ویژگی‌های محیط‌زیستی معادن در حال بهره‌برداری کشور، شامل تعداد معادن دارای فاضلاب، مقدار فاضلاب تولیدی، محل دفع فاضلاب، دارا بودن سیستم تصفیه فاضلاب و مقدار سرمایه‌گذاری معادن در بخش محیط زیست است. نشریه مذکور از سال ۱۳۸۸ به صورت مستقل از طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور منتشر شده است. آخرین نشریه ویژگی‌های محیط‌زیستی معادن در حال بهره‌برداری کشور بر اساس داده‌های سال ۱۳۹۷ در دسترس کاربران قرار داده شده است.

ویژگی‌های محیط‌زیستی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر

نشریه ویژگی‌های محیط‌زیستی کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کشور، هر سال از نتایج طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر تهیه می‌شود. هدف اصلی از تهیه این نشریه، تهیه اطلاعات جامع و بهنگام از ویژگی‌های محیط‌زیستی کارگاه‌های صنعتی کشور، شامل مقدار آب خریداری شده، مقدار آب مصرفی، مقدار فاضلاب صنعتی، مقدار پسماند جامد و مقدار پسماند مایع است. نشریه مذکور از سال ۱۳۸۸ به صورت مستقل از طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر

منتشر شده است. آخرین نشریه ویژگی‌های محیط‌زیستی کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کشور بر اساس داده‌های سال ۱۳۹۶ در دسترس کاربران قرار داده شده است.

مقدار مصرف انرژی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر

نشریه مقدار مصرف انرژی کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کشور، هر سال از نتایج طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر تهیه می‌شود. هدف اصلی از تهیه این نشریه، تهیه اطلاعات جامع و بهنگام از مقدار مصرف انرژی کارگاه‌های صنعتی کشور، شامل مقدار مصرف به تفکیک نوع حامل‌های انرژی و نوع مصرف است. نشریه مذکور از سال ۱۳۸۲ به صورت مستقل از طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر منتشر شده است. آخرین نشریه ویژگی‌های محیط‌زیستی کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کشور بر اساس داده‌های سال ۱۳۹۶ در دسترس کاربران قرار داده شده است.

گردآوری اطلاعات «قیمت و اجاره مسکن در نقاط شهری کشور» و «قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران»

هدف از اجرای این طرح، اعلام متوسط قیمت خرید و فروش قطعی و نیز اجاره بهای یک متر مربع زیربنای واحدهای مسکونی در سطح مناطق شهرداری شهر تهران و سایر نقاط شهری کشور در هر فصل و سطوح جغرافیایی و دوره‌های زمانی مختلف است. نتایج حاصل از این طرح، اطلاعات مورد نیاز برای برنامه‌ریزی در زمینه مسکن را در اختیار برنامه‌ریزان و سیاستگذاران قرار می‌دهد. این طرح طی سال‌های ۱۳۸۲-۱۳۷۰ و ۱۳۸۸-۱۳۸۷ به صورت آمارگیری، توسط مرکز آمار ایران و چند سال توسط وزارت مسکن و شهرسازی انجام شد. از سال ۱۳۸۸ شیوه جمع‌آوری اطلاعات تغییر یافته، به گونه‌ای که اطلاعات این طرح از طریق سامانه ثبتی مدیریت املاک و مستغلات کشور کسب می‌شود. نتایج حاصل از اجرای طرح گردآوری اطلاعات قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران و نقاط شهری کشور، به صورت فصلی منتشر می‌شود. از سال ۱۳۹۲ سهم معاملات در سطح استان برای طرح گردآوری "قیمت و اجاره مسکن در نقاط شهری کشور" و در سطح مناطق شهر تهران، برای طرح گردآوری "قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران" و از سال ۱۳۹۴ مساحت زمین برای معاملات زمین یا زمین ساختمان مسکونی کلنگی و مساحت زیربنای واحد مسکونی و میانگین عمر واحد مسکونی برای معاملات خرید و فروش و اجاره زیربنای مسکونی برای طرح گردآوری "قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران" در سطح مناطق شهر تهران منتشر می‌شود.

گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور

طرح گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور، با هدف اصلی تعیین میزان ساخت و ساز ساختمان در نقاط شهری کشور و نیز تعیین برخی مشخصات آن‌ها از سال ۱۳۵۸ به اجرا گذاشته شده است. نتایج حاصل از این آمارگیری، نیاز برنامه‌ریزان شهری به آمار و اطلاعات در بخش ساختمان و مسکن را با استفاده از گردآوری برخی اطلاعات ثبت شده در پروانه‌های ساختمانی، تأمین می‌کند.

پیش از تابستان ۱۳۹۳ اطلاعات پروانه‌های ساختمانی پس از ارسال توسط شهرداری‌ها، در معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌های کشور، داده‌آمایی و به صورت فایل به مرکز آمار ایران ارسال می‌شد. در تابستان ۱۳۹۳ سامانه جمع‌آوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی در مرکز آمار ایران راه‌اندازی شد که تمامی شهرداری‌های کشور با ورود به این سامانه، اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده در هر ماه را در آن وارد می‌نمایند. دوره انتشار این اطلاعات از سال ۱۳۵۸ سالانه، از سال ۱۳۷۷ تا سال ۱۳۸۸ سالانه و شش‌ماهه، از سال ۱۳۸۹ سالانه، شش‌ماهه و فصلی و از سال ۱۳۹۷ سالانه و فصلی بوده است. در نشریات فصلی نتایج در سطح استان‌های کشور و در نشریات سالانه نتایج در سطح تمامی شهرهای کشور منتشر می‌شود.

آمارگیری از حساب‌های کارگاهی بخش حمل و نقل کشور

در سال‌های قبل ۹ طرح مربوط به بخش حمل‌ونقل به شکل غیرمتمرکز انجام می‌شد. سابقه اجرای غیرمتمرکز این ۹ طرح برای اولین بار به سال ۱۳۶۶ باز می‌گردد که طی آن طرح آمارگیری از سردخانه‌های کشور به اجرا در آمد. پس از آن در سال‌های مختلف هر یک از این طرح‌ها در بازه‌های زمانی ۳ یا ۴ ساله اجرا می‌شد با عنایت به وظیفه قانونی مرکز آمار ایران در تهیه و ارائه اطلاعات این بخش و لزوم به‌هنگام نگه‌داشتن این اطلاعات، گروه حمل و نقل و ارتباطات در صدد جمع‌آوری کل اطلاعات این بخش طی یک سال گردید. بر این اساس، این طرح برای اولین بار در سال ۱۳۹۹ در سطح کشور به طور جامع انجام گردید. هدف کلی از اجرای این طرح، تأمین داده‌های مورد نیاز تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سال ۱۳۹۸ بخش حمل‌ونقل (شامل تعیین مشخصات عمومی، برآورد اقلام عملکردی، برآورد تعداد کارکنان، برآورد جبران خدمات کارکنان، برآورد ارزش ستانده‌ها، برآورد ارزش مصارف واسطه و ساختار هزینه، برآورد ارزش افزوده و برآورد تشکیل سرمایه ثابت) در فعالیت ۹ گروه از کارگاه‌های موردنظر به شرح زیر بوده است:

۱. کارگاه‌های دارای فعالیت‌های کمکی حمل و نقل هوایی، گشت‌های مسافرتی و کاروان‌های زیارتی؛
۲. کارگاه‌های دارای فعالیت‌های کمکی حمل و نقل آبی؛
۳. شرکت‌ها و مؤسسات مسافری؛
۴. شرکت‌ها و مؤسسات باربری؛
۵. مؤسسات کرایه اتومبیل و آژانس‌های تاکسی تلفنی؛
۶. مؤسسات ترخیص کالا؛
۷. باسکول‌های عمومی؛
۸. پارکینگ‌های عمومی و
۹. طرح آمارگیری از کارگاه‌های خدمات انبارداری.

آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت‌های تحقیق و توسعه

تحقیق و پژوهش، عامل ضروری و انکارناپذیر رشد و توسعه اقتصادی است. توجه به پژوهش در زمینه‌های مختلف در میان جوامع چنان گسترش یافته است که کشورها در پی افزایش سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از تولید ناخالص ملی خود می‌باشند. سیاستگذاران

و برنامه‌ریزان برای تدوین برنامه‌های توسعه‌ای نیازمند آمارهای حوزه علم، فناوری و نوآوری می‌باشند. آمارهای تحقیق و توسعه به عنوان بخش مهمی از آمارهای این حوزه از یک سو از مطالبات شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و از سوی دیگر نیاز محققان و پژوهشگران دانشگاهی و سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد.

مرکز آمار ایران در راستای پاسخ به این مطالبات آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه را از سال ۱۳۷۶ به صورت هر دو سال یکبار و پس از آن از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۹ (به جز سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۴، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۸) به طور متوالی اجرا کرده است. در سال ۱۳۹۹ این طرح با سه پرسشنامه (پرسشنامه دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی، مرکز تحقیقاتی و سایر کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه) به اجرا در آمده است. روش آمارگیری در این طرح به صورت سرشماری بوده و به ۵,۵۶۹ کارگاه در سطح کل کشور مراجعه شده است.

هدف‌های تفصیلی این طرح عبارتند از:

- محاسبه تعداد کل محققان به تفکیک سطح تحصیلات، گروه علمی و جنس در سطح استان؛
- محاسبه تعداد کل سایر کارکنان تحقیق و توسعه به تفکیک نوع حرفه و جنس در سطح استان؛
- محاسبه تعداد محققان معادل تمام وقت به تفکیک سطح تحصیلات، گروه علمی و جنس در سطح استان؛
- محاسبه تعداد سایر کارکنان معادل تمام وقت به تفکیک نوع حرفه و جنس در سطح استان؛
- محاسبه تعداد پروژه‌های تحقیق و توسعه به تفکیک نوع پروژه و گروه علمی در سطح استان؛
- محاسبه هزینه‌های تحقیق و توسعه در سطح استان و
- محاسبه سهم منابع تأمین‌کننده هزینه‌های تحقیق و توسعه به تفکیک بخش‌های آموزش عالی، دولتی، تجاری و غیرانتفاعی.

آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک

این طرح آمارگیری در آغاز، با هدف برآورد تعداد دام سبک کشور در ماه‌های مختلف، از مهرماه سال ۱۳۹۷ به صورت ماهانه به اجرا در آمد. به دنبال استقبال از نتایج طرح ماهانه دام سبک و درخواست‌های متعدد کاربران بر ادامه آن، طرح آمارگیری فصلی دام سبک با پاره‌ای تغییرات در اقلام پرسشنامه و زمان اجرا با هدف برآورد تعداد دام سبک کشور در آخرین ماه هر فصل و مهم‌ترین تولیدات دامی (تعداد دام پروار شده و تولید شیر) از پاییز سال ۱۳۹۸ به اجرا در آمد و از آن زمان تا کنون ادامه دارد.

این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور و تلفنی) با حداقل هزینه، اجرا شد. در این طرح آمارگیری، اطلاعات مربوط به «تعداد دام سبک» در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس و «تعداد دام زنده به دنیا آمده»، «تعداد دام عرضه شده برای کشتار» و «مقدار تولید شیر» در فصل آمارگیری در آخرین ماه هر فصل و از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار دارای دام سبک که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده می‌شود و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده می‌شود.

در طول اجرای این طرح آمارگیری، اطلاعات بهره‌برداران نمونه در زمان مرجع (آخرین هفته آخرین ماه هر فصل) جمع‌آوری می‌شود. داده‌ها همزمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام شد. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده در قالب گزارش فصلی که به شکل سری زمانی تهیه شده است، به مقامات کشوری، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال می‌شود و علاوه بر آن، نشریات نتایج این طرح از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشند.

آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)

با عنایت به اهمیت فعالیت پرورش گاو و گوساله در تأمین امنیت غذایی جامعه (۹۰ درصد شیر تولیدی کشور و نزدیک به نیمی از گوشت قرمز کشور) و نیاز مبرم کشور به اطلاعات به روز از این اقلام برای برنامه‌ریزی تخصصی و همچنین تنظیم بازار و با توجه به تجربیات حاصل از اجرای طرح‌های آمارگیری از دام سبک، این طرح با هدف برآورد تعداد ماهانه این نوع دام و مهمترین تولیدات دام (تعداد دام پروار شده و تولید شیر) از دی ماه سال ۱۳۹۸ به صورت ماهانه و از ابتدای سال ۱۳۹۹ به صورت فصلی به اجرا در آمد. این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور و تلفنی) با حداقل هزینه اجرا شد و در طول اجرای آن، اطلاعات بهره‌برداران نمونه در زمان مرجع هر ماه (آخرین هفته هر ماه) جمع‌آوری شد. داده‌ها همزمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام شد. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده در قالب گزارشی که به شکل سری زمانی تهیه شد، به مقامات کشوری، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال شد. علاوه بر آن نشریات نتایج این طرح آمارگیری، از طریق درگاه ملی آمار، در دسترس کاربران آماری می‌باشد.

آمارگیری از آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور

طرح آمارگیری آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور از سال ۱۳۴۷ تا کنون همه ساله توسط مرکز آمار ایران اجرا و نتایج آن منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری جمع‌آوری و ارائه آمار و اطلاعات ضروری برای برنامه‌ریزی، سیاستگذاری، تحقیق، کنترل و هدایت عملیات اجرایی در زمینه فعالیت کشتار دام در کشتارگاه‌های کشور است. اطلاعات آماری به‌دست آمده به منظور محاسبه عرضه سرانه گوشت قرمز، تخمین برخی از اقلام آماری مرتبط با کشتار دام از قبیل پوست، روده و ...، برنامه‌ریزی برای واردات احتمالی گوشت و توزیع صحیح آن در کشور، تأمین نیازهای آماری حساب‌های اقتصادی و وضعیت مراتع کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. داده‌های این آمارگیری، به صورت ماهانه از طریق تکمیل پرسشنامه در سامانه سیجاد برای تمامی کشتارگاه‌های رسمی تحت پوشش شبکه دامپزشکی کشور جمع‌آوری می‌گردد. نتایج حاصل از آن تا سال ۱۳۹۶ به‌طور سالانه منتشر می‌شد، پس از ۵۰ سال در ابتدای سال ۱۳۹۷ برای اولین بار نتایج این طرح به طور فصلی جمع‌آوری و منتشر شد و این رویه تا ابتدای سال ۱۳۹۹ ادامه داشت. پس از آن، این طرح به صورت ماهانه اجرا شده است و نتایج به صورت گزارش ماهانه حداکثر تا انتهای ماه بعد اطلاع‌رسانی شده و نشریه نتایج سالانه آن حداکثر تا انتهای تیر ماه سال بعد منتشر خواهد شد. این نتایج در زمان مناسب جهت اتخاذ سیاست‌های حمایتی در جهت

کنترل قیمت گوشت در بازار این محصول مورد استفاده قرار گرفت. از ویژگی‌های مهم آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور، استمرار و سرعت انجام مراحل جمع‌آوری و استخراج آن است که در نتیجه می‌توان اطلاعات حاصل را خیلی سریع و در فاصله‌های زمانی کوتاه برای برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار داد. انتشار نتایج ماهانه این طرح می‌تواند نقش بسزایی در اتخاذ تصمیم مناسب به منظور کنترل بازار گوشت و کاهش نسبی قیمت گوشت ایفا نماید.

آمارگیری از دامداری‌ها ویژه حساب‌های اقتصادی

به‌منظور برآورده نمودن نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش کشاورزی، انجام سرشماری‌های کشاورزی و آمارگیری‌های نمونه‌ای از فعالیت‌های مختلف این بخش، یکی از برنامه‌های جاری مرکز آمار ایران از بدو تأسیس بوده است. پس از اجرای سرشماری عمومی کشاورزی در سال ۱۳۸۲، طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای دامداری ۱۳۸۴، ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ با استفاده از چارچوب این سرشماری به اجرا در آمد. به دنبال اجرای سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، در سال‌های ۱۳۹۳، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۹، طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای دامداری با استفاده از چارچوب این سرشماری اجرا شده است. طرح آمارگیری نمونه‌ای از دامداری‌های کشور در سال ۱۳۹۹، از نیمه دوم مهر تا نیمه اول آبان در ۳۱ استان کشور به مرحله اجرا در آمد.

در این طرح اطلاعات گسترده‌ای در مورد «تعداد بهره‌بردارهای دارای دام»، «تعداد گوسفند و بره و بز و بزغاله به تفکیک سن و جنس»، «تعداد گاو و گوساله به تفکیک نژاد و سن و جنس»، «تعداد شتر و بچه شتر و گاو میش و بچه گاو میش»، «تعداد دام زاییده شده»، «تعداد دام فروخته شده برای کشتار»، «تعداد دام ذبح شده در بهره‌برداری»، «مقدار تولید شیر»، «مقدار تولید پشم و کرک و مو»، «مقدار مصرف انواع علوفه»، «تعداد کارکنان» و «اطلاعات ویژه حساب‌های اقتصادی» جمع‌آوری شد.

پس از بازبینی اطلاعات، داده‌ها در سامانه سیجاد وارد شد و به دنبال آن، کنترل صحت داده‌ها و ارتباط بین آن‌ها در دو مرحله (در استان‌ها و مرکز آمار ایران) انجام شد. سپس استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح استان‌های کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده، در قالب گزارشی از این فعالیت به همراه نشریه چکیده نتایج، به مقامات کشوری و استانی، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال شد. علاوه بر آن نشریه گزیده نتایج این طرح از طریق درگاه ملی آمار، قابل دسترسی می‌باشد.

آمارگیری چهارگانه از مرغداری‌های صنعتی کشور (شامل مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی، مرغداری‌های پرورش مرغ تخمگذار، مؤسسات جوجه‌کشی و مؤسسات پرورش مرغ مادر) - ویژه حساب‌های اقتصادی

پرورش مرغ به شکل صنعتی در ایران از سال ۱۳۳۳ با وارد کردن جوجه مرغ‌های یکروزه یا تخم مرغ‌های نطفه‌دار از نژادهای اصلاح شده خارجی آغاز شد و توسعه آن در این مدت به حدی بود که امروزه توانسته است بخش قابل توجهی از پروتئین حیوانی کشور را فراهم نماید. در این صنعت شش فعالیت اصلی پرورش مرغ لاین، پرورش مرغ اجداد، پرورش مرغ مادر، تولید جوجه یکروزه، پرورش مرغ تخمگذار، پرورش مرغ گوشتی و یک فعالیت جنبی پرورش پولت وجود دارد.

مرکز آمار ایران در راستای انجام وظایف قانونی خود، در جهت تولید آمار و اطلاعات پایه و همچنین پاسخگویی به نیاز کاربران، طرح آمارگیری چهارگانه از مرغداری‌های صنعتی کشور (شامل مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی، مرغداری‌های پرورش مرغ تخمگذار، مؤسسات جوجه‌کشی و مؤسسات پرورش مرغ مادر) را در تابستان سال ۱۳۹۹ به مرحله اجرا در آورد. در این طرح اطلاعات مهمی برای سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نظیر «مقدار وزن مرغ زنده پرورش یافته در مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی»، «میزان تولید تخم‌مرغ خوراکی در مرغداری‌های پرورش مرغ تخمگذار»، «تعداد کل تولید جوجه یکروزه در مؤسسات جوجه‌کشی»، «تعداد تخم نطفه‌دار تولید شده در مؤسسات پرورش مرغ مادر» و «تعداد کارکنان» این صنعت به تفکیک استان گردآوری و منتشر شد.

بهنگام‌سازی چارچوب گلخانه‌های کشور - ویژه حساب‌های اقتصادی

به منظور تأمین نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش کشاورزی، انجام آمارگیری‌های نمونه‌ای و بهنگام‌سازی چارچوب طرح‌ها در فاصله سرشماری‌های کشاورزی یکی از برنامه‌های مرکز آمار ایران از بدو تأسیس بوده است. پرورش محصولات دائمی و سالانه در گلخانه یکی از فعالیت‌های مهم کشاورزی محسوب می‌شود، که در سال‌های اخیر در سطح کشور گسترش یافته است. در سرشماری‌های عمومی کشاورزی سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳ اطلاعات مربوط به گلخانه‌ها با هدف چارچوب‌سازی گردآوری شده است. در همین راستا طرح بهنگام‌سازی چارچوب گلخانه‌های کشور با هدف بهنگام‌سازی چارچوب این واحدها و همچنین تأمین اطلاعات مورد نیاز دفتر حساب‌های اقتصادی در آذرماه سال ۱۳۹۹ با مشارکت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ۳۱ استان اجرا شد. در این طرح آمارگیری اطلاعات مهمی در مورد تعداد گلخانه، مساحت، سطح زیرکشت و مقدار تولید گیاهان گلخانه‌ای جمع‌آوری شده است. چکیده نشریه نتایج این طرح از طریق درگاه ملی آمار، قابل دسترسی می‌باشد.

جمع‌آوری کشتار طیور کشتارگاه‌های رسمی کشور

گوشت سفید به‌عنوان یکی از منابع تأمین پروتئین مورد نیاز بدن، جایگاه مهمی در سبد مصرفی خانوارها دارد. با توجه به سهم زیاد گوشت انواع طیور از کل تولید و مصرف گوشت سفید در کشور، اطلاع از مقدار تولید و عرضه آن در فواصل کوتاه زمانی (ماهانه یا فصلی) برای برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها ضرورت دارد. با توجه به اهمیت موضوع، مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۹ مطالعات اولیه به‌منظور امکان‌سنجی اجرای طرح آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های رسمی کشور را در دستور کار قرار داد.

آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های رسمی کشور برای نخستین بار در زمستان سال ۱۳۹۹ اجرا شد، که نتایج حاصل از آن در قالب گزارش فصلی ارائه شد. از این آمارها علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش طیور، می‌توان برای محاسبه مصرف سرانه گوشت انواع طیور و نیز برنامه‌ریزی برای تأمین نیازهای واحدهای پرورش و فرآورده‌های طیور و صنایع تبدیلی آن‌ها، توسعه‌ی این واحدها، و واردات گوشت مرغ بهره برد.

آمارگیری از گذران وقت

طرح آمارگیری گذران وقت با هدف ارائه اطلاعات مربوط به شناخت نوع و مدت زمان فعالیت‌های انجام شده افراد جامعه و بررسی تغییرات شیوه زندگی افراد، نخستین بار برای دوره آماری یک‌ساله در فصول پاییز و زمستان ۱۳۸۷ و بهار و تابستان ۱۳۸۸ و برای دوره آماری دوم، فصول پاییز و زمستان ۱۳۹۳ و بهار و تابستان ۱۳۹۴، دوره آماری سوم، فصول پاییز و زمستان ۱۳۹۸ و بهار و تابستان ۱۳۹۹ در مناطق شهری کشور تهیه، طراحی و اجرا شد.

در این آمارگیری جمع‌آوری اطلاعات خانواری در دومین هفته ماه سوم هر فصل، توسط مأمور آمارگیر و اطلاعات فردی توسط افراد خانوار به روش خود تکمیلی انجام می‌شود و شرح فعالیت‌های افراد ۱۵ ساله و بیشتر در طول یک شبانه‌روز به تفکیک دوره‌های زمانی ۱۵ دقیقه‌ای به‌طور دقیق در پرسشنامه ثبت و یک روز بعد از تکمیل فرم توسط مأمور آمارگیر جمع‌آوری می‌شود. برای طبقه‌بندی فعالیت‌های گذران وقت از طبقه‌بندی بین‌المللی ICATUS_2016 استفاده شده است.

جامعه تحت پوشش طرح آمارگیری گذران وقت مجموعه افرادی است که طبق تعریف، عضو خانوارهای معمولی ساکن یا گروهی در نقاط شهری کشور هستند. لذا، این طرح اعضای خانوارهای معمولی غیر ساکن، روستایی و اعضای خانوارهای مؤسسه‌ای را پوشش نمی‌دهد.

آمارگیری گذران وقت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و دانشجویان دکتری در حال

گذران رساله

برآورد تعداد محققان معادل تمام‌وقت کشور از شاخص اصلی آمارهای تحقیق و توسعه می‌باشد. تجربه چند ساله اجرای طرح تحقیق و توسعه در حوزه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی نشان داده است، محاسبه تعداد محققان از سوی دانشگاه‌ها با توجه به اینکه ماهیت فعالیت اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی که شامل آموزش، مشاوره، تحقیق و ... می‌باشد با چالش جدی روبرو است. تجارب سایر کشورها نشان می‌دهد که برای رفع این مشکل از ضرایب مشخصی برای معادل‌سازی اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه در گروه و مرتبه علمی مختلف مقدار زمان صرف شده برای تحقیق و توسعه توسط اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی متفاوت می‌باشد، لازم است برای هر کدام از این طبقات از ضرایب خاص خود برای معادل‌سازی استفاده کرد. از این‌رو در راستای رفع این خلأ آماری، طرح آمارگیری از گذران وقت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و دانشجویان دکتری در حال گذران رساله در سال ۱۳۹۹ با ۵,۱۵۲ نمونه که ۳,۱۳۳ نمونه آن اعضای هیئت علمی و ۲,۰۱۹ نمونه آن دانشجویان دکتری در حال گذراندن رساله دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی بودند، اجرا شد.

هدف کلی از اجرای این طرح، محاسبه نسبت زمان تحقیق و توسعه به سایر فعالیت‌های اعضای هیئت علمی و دانشجویان دکتری در حال گذراندن پایان‌نامه در سال ۱۳۹۸ در سطح کل کشور می‌باشد. روش آمارگیری در این طرح به صورت نمونه‌گیری بوده و تمامی اعضای هیئت علمی و دانشجویان دکتری در حال گذراندن رساله دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارت علوم، وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی بجز دانشگاه‌های علمی - کاربردی و واحدهای جامع، بسیار بزرگ و بزرگ دانشگاه آزاد اسلامی جامعه این طرح را تشکیل داده‌اند.

آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوار

در سال ۱۳۸۸ «طرح بررسی و سنجش شاخص‌های فرهنگ عمومی کشور» با هدف بررسی شاخص‌های غیرثبتي، توسط شورای فرهنگی عمومی کشور به صورت ملی با بیش از ۱۷۰۰۰ نمونه در نقاط شهری و روستایی کل کشور اجرا شد؛ گزارش مربوط به آن توسط شورای مزبور در سال ۱۳۹۰ منتشر شد. اما در مرکز آمار ایران، برای نخستین بار در سال ۱۳۹۳، «طرح آمارگیری از فعالیتهای فرهنگی خانوار» در سطح کشور و برای تمامی افراد ۱۵ ساله و بیشتر خانوارهای نمونه در قالب دو پرسشنامه خانواری و فردی اجرا شده است. سپس این طرح در سال ۱۳۹۴ با عنوان «طرح آمارگیری از فعالیتهای و رفتارهای فرهنگی خانوار» در سطح کشور و در نقاط شهری برای افراد ۱۸ ساله و بیشتر اجرا شد. در سال ۱۳۹۶ به صورت یک فرایند تکمیلی علاوه بر تغییرات محتوایی در پرسشنامه و راهنمای طرح، به لحاظ فنی و نمونه‌گیری نیز تغییراتی ایجاد گردید. این طرح با ۴۰۰۰۰ نمونه برای افراد ۱۵ ساله و بیشتر حاضر خانوارهای شهری و روستایی کشور با عنوان "طرح آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوار" اجرا شد.

در سال ۱۳۹۹ این طرح با تعداد ۶۲۵۶۰ نمونه برای افراد ۱۵ ساله و بیشتر حاضر خانوارهای شهری و روستایی کشور اجرا شد. هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد اطلاعات آماری مورد نیاز از فعالیتهای و رفتارهای افراد خانوارهای شهری و روستایی در سطح نقاط شهری و روستایی کل کشور و ۳۱ استان کشور می‌باشد.

در این طرح، نحوه جمع‌آوری اطلاعات مربوط به خانوار از طریق مصاحبه حضوری با پاسخگوی مطلع و اطلاعات مربوط به فرد ۱۵ ساله و بیشتر انتخاب شده در خانوار، اطلاعاتی در مورد مطالعه کتاب غیردرسی و روزنامه، تماشای تلویزیون و گوش کردن به رادیو و موسیقی، رفتن به سینما و تئاتر و کنسرت، ورزش، مصرف دخانیات، خرید پوشاک و لوازم و... از طریق مصاحبه با فرد نمونه و تکمیل پرسشنامه جمع‌آوری می‌شود.

تهیه شاخص‌های قیمت

شاخص‌های قیمت، علاوه بر تأمین ابزار ارزیابی سیاست‌های اقتصادی دولت و بانک مرکزی، نیازهای برنامه‌ریزان اقتصادی، سیاستگذاران و پژوهشگران به منظور استفاده در محاسبه نرخ تورم کشور، محاسبه حساب‌های ملی کشور به قیمت ثابت، درآمد واقعی، هزینه واقعی، قدرت خرید پول و ... را نیز برآورده می‌کند. قانون مرکز آمار ایران مصوب سال ۱۳۵۳، تهیه شاخص قیمت‌ها را بر عهده مرکز آمار ایران گذاشته است و این مرکز به منظور انجام وظیفه قانونی خود، ۸۰ آمارگیری نمونه‌ای و ثبتي را در استان‌های کشور اجرا و با استفاده از نتایج این طرح‌ها، ۱۸ عنوان شاخص در سه گروه «شاخص قیمت مصرف‌کننده» و «شاخص قیمت تولیدکننده» و «سایر شاخص‌ها»، همچنین ۵ عنوان متوسط قیمت را تهیه نمود. جدول زیر عناوین شاخص‌های قیمت به تفکیک سابقه تهیه شاخص و دوره انتشار آن‌ها را نشان می‌دهد و در ادامه طرح‌های آماری مرتبط با تهیه این شاخص‌ها معرفی شده‌اند.

جدول ۳- شاخص‌های تهیه شده توسط مرکز آمار ایران، سابقه و دوره انتشار

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری	۱	شاخص قیمت مصرف‌کننده
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری	۲	
ماهانه	۱۳۶۱	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای روستایی	۳	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور	۴	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور بر اساس دهک‌های هزینه‌ای	۵	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص کل قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک استان	۶	
فصلی	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده گاوآردی‌های صنعتی	۱	شاخص قیمت تولیدکننده
فصلی	۱۳۸۸	شاخص قیمت تولیدکننده مرغداری‌های صنعتی	۲	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور	۳	
فصلی	۱۳۷۵	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت	۴	
فصلی	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن	۵	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران	۶	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات	۷	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده برق کشور	۸	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی	۹	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دام سنتی	۱۰	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای صادراتی (ثبتي)	۱	شاخص‌های قیمت سایر
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای وارداتی (ثبتي)	۲	
فصلی	۱۳۵۳	متوسط قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی	۱	متوسط قیمت
ماهانه	۱۳۹۵	متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری	۲	
فصلی	۱۳۶۵	متوسط قیمت مصالح ساختمانی (نیمه دوم سال ۱۳۹۹)	۳	

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
شش ماهه	۱۳۶۵	متوسط قیمت دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی (نیمه دوم سال ۱۳۹۹)	۴	
ششش ماهه	۱۳۶۵	متوسط قیمت کرایه ماشین‌آلات منتخب در طرح‌های عمرانی (نیمه دوم سال ۱۳۹۹)	۵	

آمارگیری از «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری»، «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی» و «اجاره بهای واحدهای مسکونی خانوارهای شهری»

سه آمارگیری نمونه‌ای فوق به منظور محاسبه شاخص‌های قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری و روستایی و نیز قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری به صورت ماهانه در سطح کشور اجرا می‌شوند. نتایج حاصل در محاسبه نرخ تورم به کار رفته و به صورت ماهانه و سالانه منتشر می‌شود.

شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور

شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور از تجمیع وزنی شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری و روستایی در تفصیلی‌ترین سطح ممکن بدست می‌آید. با استفاده از اطلاعات این طرح‌های آماری، «شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای» و «شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک استان‌های کشور» محاسبه می‌شود.

متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری

محاسبه و انتشار ۵۳ قلم خوراکی منتخب برای خانوارهای شهری کشور، از روی اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح قیمت شهری از سطح کشور به دست می‌آید. این اطلاع ماهانه از ابتدای سال ۱۳۹۵ (با ۲۴ قلم خوراکی) موجود می‌باشد.

آمارگیری از قیمت نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران

به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران، این آمارگیری از سال ۱۳۸۸ بصورت ماهانه اجرا شده است. این آمارگیری از شش ماهه دوم سال ۱۳۹۱ به صورت فصلی اجرا می‌شود و از فصل زمستان ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی^۱ انجام شده است. نتایج شاخص (بر اساس سال پایه ۱۳۹۰) از سال ۱۳۹۰ تاکنون تهیه و منتشر شده است. اقلام ساختمانی

¹ Paperless

شامل تمامی مصالح ساختمانی و نیروی انسانی به کار رفته در فعالیتهای ساختمانی تیپ غالب ساختمانهای مسکونی شهر تهران است. تیپ غالب نیز با توجه به مطالعات انجام شده در این طرح، ساختمانهای مسکونی پنج طبقه (چهار طبقه روی پیلوت) می باشد.

شاخص قیمت تولیدکننده در ایران

شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور با اجرای طرحهای آمارگیری متعدد در بخشهای مختلف اقتصادی و همچنین جمع آوری اطلاعات ثبتی برای سایر بخشها از سال ۱۳۹۰ تولید شده است. فهرست طرحهای آمارگیری و ثبتی در محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده عبارتند از: طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداریهای صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاوداریهای صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت محصولات کشاورزی در مناطق روستایی (سرخرم)، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات معدنی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی، طرح جمع آوری اطلاعات قیمت تولیدکننده بخش برق و در نهایت در بخش اختصاصی خدمات از طرحهای آمارگیری و ثبتی متعدد برای هر یک از بخشهای اصلی به صورت تلفیقی یا جداگانه استفاده می شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش صنعت

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش صنعت از سال ۱۳۷۴ به منظور تهیه شاخص قیمت مربوط به آن، به صورت ماهانه در ۳۰ استان کشور (بجز استان کهگیلویه و بویراحمد) به طور منظم به اجرا در آمده است. شاخصهای مربوط به این آمارگیری تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱، به صورت ماهانه و سالانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاستهای اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی بوده و شاخصهای مرتبط به صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می شوند. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش صنعت» به منظور تأمین نیاز حسابهای فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی اجرا می شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش معدن

در سال ۱۳۸۱ همزمان با تغییر سال پایه شاخصهای قیمت موجود، مرکز آمار ایران اقدام به گسترش شاخصهای قیمت تولیدکننده نمود و شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن را برای اولین بار محاسبه کرد. این آمارگیری در ابتدا فصلی و سپس ماهانه اجرا شد و نتایج آن تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱ به صورت ماهانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاستهای اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی بوده و شاخصهای مرتبط به صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می شوند. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. همچنین آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش معدن» به منظور تأمین نیاز حسابهای فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده بخش معدن اجرا می شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات

از سال ۱۳۸۸ به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات طی دوره‌های ماهانه در ۳۱ استان کشور، آمارگیری از قیمت تولیدکننده خدمات اجرا شد. این طرح تا شهریور سال ۱۳۹۱ به صورت دوره‌های ماهانه و سپس با در نظر گرفتن برخی ملاحظات از نیمه دوم سال ۱۳۹۱ تا پایان سال ۱۳۹۹ اجرای آمارگیری این طرح به دوره‌های فصلی تغییر یافت.

در این طرح، از نتایج به دست آمده از اجرای آمارگیری به همراه اطلاعات بخش‌های «خدمات آموزش»، «خدمات بهداشت» و «خدمات هتل و رستوران» (با استفاده از نتایج آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات شهری) و همچنین در برخی کد فعالیت‌ها از اطلاعات ثبتی، برای محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات در سطح کشور استفاده می‌شود.

بر اساس نتایج این آمارگیری‌ها، «شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات» برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ (۱۰۰=۱۳۹۰) و پس از آن برای سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شده است. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است، تغییر سال پایه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات نیز از سال ۱۳۹۰ به سال ۱۳۹۵، در زمستان ۱۳۹۹ صورت پذیرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز براساس سال پایه جدید (۱۰۰=۱۳۹۵) به منظور مقایسه‌پذیری تعدیل و سری زمانی آن‌ها ارائه شده است.

آمارگیری از شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق

تهیه شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق از سال ۱۳۹۵، به تفکیک ساعات اوج بار، میان بار و کم بار، با استفاده از اطلاعات قیمت جمع‌آوری شده از شرکت مدیریت شبکه برق ایران به صورت ثبتی انجام می‌شود. پوشش جغرافیایی این طرح کل کشور (سطح ملی) می‌باشد.

آمارگیری از قیمت محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور

اجرای این آمارگیری از سال ۱۳۵۳ همراه با اجرای آمارگیری نمونه‌ای از قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مورد مصرف خانوارهای روستایی کشور آغاز شد و با توجه به سوابق و تجارب حاصله از چندین سال آمارگیری، از سال ۱۳۸۵ تعداد اقلام آماری محصولات زراعی، باغی و دامی به ۱۰۵، خدمات ماشینی به ۱۰ و خدمات نیروی انسانی به ۱۱ قلم افزایش یافت به گونه‌ای که این آمارگیری با قیمت‌گیری از ۱۲۶ قلم محصول و خدمت کشاورزی به مورد اجرا گذاشته می‌شد. در سال ۱۳۸۹ این مرکز، نسبت به اخذ اطلاعات مقادیر تولید محصولاتی که تولید شده ولی به فروش نرسیده‌اند نیز اقدام نمود. در ادامه در سال ۱۳۹۱ روش جمع‌آوری از کاغذی به الکترونیکی تغییر یافت و از سال ۱۳۹۲، اطلاعات این آمارگیری در سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد) در دسترس قرار گرفت. اطلاعات جمع‌آوری شده تا سال ۱۳۹۴ تنها برای محاسبه متوسط قیمت این محصولات بکار گرفته می‌شد. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ و با تعداد ۱۱۵ قلم محاسبه گردید. در حال حاضر اطلاعات شاخص قیمت برای سال‌های ۱۳۹۰ تاکنون به صورت فصلی و بر پایه سال ۱۳۹۵ در دسترس می‌باشد.

شایان ذکر است در محاسبه شاخص قیمت بر پایه سال ۱۳۹۵، تنها قیمت محصولات کشاورزی مورد استفاده قرار گرفته است که تعداد آن ۱۱۷ قلم می‌باشد و قیمت نهاده‌های تولید در محاسبه شاخص قیمت بکار گرفته نشده است.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور

این آمارگیری از سال ۱۳۸۸ در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، به صورت فصلی اجرا شده است. از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود. همچنین از سال ۱۴۰۰ این آمارگیری بصورت ماهانه با ۳۱ استان اجرا و انتشار نتایج بصورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده گاوداری‌های صنعتی کشور

از سال ۱۳۸۱، همزمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت، آمارگیری فوق در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به صورت فصلی اجرا شده است. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

طرح آمارگیری از قیمت املاک مسکونی - شهر تهران

استفاده از داده‌های ثبتی به دلیل قابلیت اعتماد بیشتر و صرفه‌جویی در هزینه و وقت، یکی از اهداف عمده مرکز آمار ایران است. شاخص قیمت املاک مسکونی در سال ۱۳۹۹ با استفاده از اطلاعات ثبت شده در سامانه املاک و مستغلات وزارت صمت برای سال‌های ۱۳۹۰ به بعد بصورت ماهانه، تهیه و گزارشات شاخص قیمت و تورم املاک مسکونی شهر تهران منتشر گردید. با توجه به ماهیت اقلام در این بخش، در محاسبه شاخص قیمت املاک مسکونی از روش تعدیل کیفی رگرسیون هدانیک استفاده شده است.

محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی

طرح آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۸۱ به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرا و انتشار شاخص قیمت کالاهای صادراتی ادامه یافت، ولی به دلایلی اجرای طرح مذکور معوق شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح «شاخص قیمت کالاهای صادراتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت کالاهای صادراتی، بر اساس اطلاعات ثبتی در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به صورت دوره‌های فصلی به تفکیک دلاری و ریالی از سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۳۹۸ محاسبه و منتشر شد. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است، تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی نیز از سال ۱۳۹۰ به سال ۱۳۹۵ انجام پذیرفت. در تغییر سال پایه اخیر، جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این

شاخص‌های قیمت در ساختار نرم‌افزاری آن‌ها تغییراتی صورت گرفته است و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز بر اساس سال پایه جدید به منظور مقایسه‌پذیری تعدیل و سری زمانی آن‌ها ارائه شده است.

محاسبه شاخص قیمت کالاهای وارداتی

در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح با توجه به طرح مطالعاتی تهیه شاخص قیمت کالاهای وارداتی به صورت ثبتي و با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت کالاهای وارداتی، بر اساس اطلاعات ثبتي در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به صورت دوره‌های فصلی به تفکیک دلاری و ریالی از سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۳۹۸ محاسبه و منتشر شد. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است، تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت کالاهای وارداتی نیز از سال ۱۳۹۰ به سال ۱۳۹۵ انجام پذیرفت و شاخص قیمت کالاهای وارداتی از سال ۱۳۹۵ تا کنون محاسبه و منتشر شد. در تغییر سال پایه اخیر، جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این شاخص‌های قیمت در ساختار نرم‌افزاری آن‌ها تغییراتی صورت گرفته است و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز بر اساس سال پایه جدید (۱۳۹۵=۱۰۰) به منظور مقایسه‌پذیری تعدیل و سری زمانی آن‌ها ارائه شده است.

محاسبه شاخص رابطه مبادله

به دنبال محاسبه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی برای اولین بار در سال ۱۳۹۴، شاخص رابطه مبادله که تلفیقی از شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی است نیز بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ و به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک ریالی و دلاری از سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۳۹۸ محاسبه و منتشر شد. همچنین با تغییر سال پایه شاخص‌های صادرات و واردات از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ که در سال ۱۳۹۹ انجام پذیرفت، این شاخص نیز مبتنی بر سال پایه جدید از سال ۱۳۹۵ تاکنون محاسبه و منتشر شده است.

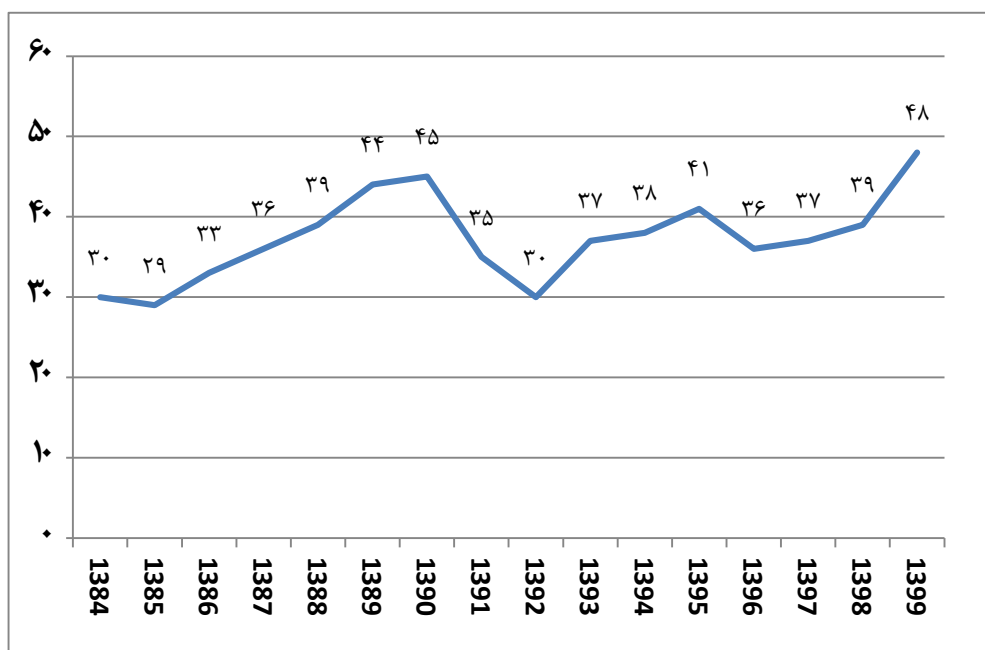
آمارگیری از «دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی»، «کرایه ماشین‌آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی» و «قیمت مصالح ساختمانی»

سه آمارگیری نمونه‌ای فوق، اولین بار در سال ۱۳۶۵ توسط مرکز آمار ایران تهیه و در همه استان‌های کشور به صورت فصلی اجرا و نتایج آن به صورت نشریه‌های شش‌ماهه و سالانه منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری‌ها، برآورد هزینه طرح‌های عمرانی و پرداخت هزینه آن‌ها، بررسی روند تغییر قیمت‌ها و عوامل مؤثر بر افزایش آن‌ها به منظور کنترل قیمت‌ها است.

این آمارگیری‌ها از نیمه اول سال ۱۳۷۴ تا کنون به صورت شش‌ماهه در سطح شهر تهران در حال اجرا است. جمع‌آوری اطلاعات دو آمارگیری نمونه‌ای از «دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی» و «کرایه ماشین‌آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی» از طریق اینترنت و اطلاعات آمارگیری نمونه‌ای از «قیمت مصالح ساختمانی» از طریق مصاحبه و با استفاده از دستگاه تبلت صورت می‌گیرد. نتایج حاصل از این آمارگیری‌ها، شش‌ماه یک‌بار منتشر می‌شود.

طرح آمارگیری از قیمت مصالح ساختمانی شهر تهران، از سال ۱۴۰۰ به صورت فصلی قابل اجرا خواهد بود. لازم به ذکر است تمامی مصالح ساختمانی منتخب معامله شده توسط کارگاه‌های تولیدکننده یا عمده‌فروشی مصالح ساختمانی در سطح شهر تهران بر اساس چارچوب مورد استفاده در طرح، جامعه هدف این طرح را تشکیل می‌دهند.

نمودار ذیل، روند تغییرات تعداد کل آمارگیری‌های اجرا شده در طی ۱۵ سال گذشته توسط مرکز آمار ایران را نشان می‌دهد.

نمودار ۱- تعداد آمارگیری‌های اجرا شده توسط مرکز آمار ایران طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۹۹

تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و اقماری

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و نیز در راستای اجرای ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر مرجعیت رسمی برای تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی، تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و جدول داده- ستانده را به عهده دارد. بر این اساس با اعمال نظام حساب‌های ملی^۱ - ۲۰۰۸، در کنار تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سالانه، حساب‌های ملی فصلی و حساب‌های ملی سلامت تهیه و تدوین شده است. طی سال ۱۳۹۹ علاوه بر تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سال ۱۳۹۷، سری زمانی حساب‌های ملی از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۹۷ به قیمت‌های ثابت و بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ به‌روزرسانی شده و از طریق درگاه ملی آمار در اختیار کاربران قرار گرفت. لازم به توضیح است اطلاعات روش تولید سال‌های ۱۳۷۰ به بعد در سطح تفصیلی ۸۲ رشته

¹.The System of National Accounts (SNA)- 2008

فعالیت و اطلاعات سال‌های قبل از ۱۳۷۰ به تفکیک پانزده بخش ارائه شده است. همچنین حساب‌های منطقه‌ای زودرس بر اساس حساب‌های فصلی سال ۱۳۹۸ به تفکیک ۱۸ رشته فعالیت تهیه و در درگاه ملی آمار ایران قرار داده شده است. علاوه بر فعالیت‌های فوق تهیه محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال پایه ۱۳۹۰ برای سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۰ به تفکیک استان‌های کشور در دستور کار قرار گرفته است و در سال ۱۴۰۰ ارائه خواهد شد. در ادامه به فعالیت‌های انجام شده در این زمینه اشاره می‌شود.

حساب‌های ملی فصلی

هدف از تهیه آمار حساب‌های فصلی، اندازه‌گیری محصول ناخالص داخلی، ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی، مصرف نهایی دولتی، تشکیل سرمایه ثابت، رشد اقتصادی، رشد ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی و رشد اجزای تقاضای نهایی به صورت فصلی می‌باشد. تهیه آمارهای حساب‌های فصلی به منظور بررسی آثار سریع سیاستگذاری‌های دولت در رشد اقتصادی و رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، ضرورت دارد. حساب‌های ملی فصلی که تا سال ۱۳۸۵ با استفاده از آمار سالانه حساب‌های ملی و شاخص‌های فصلی تهیه می‌شد، برای سال‌های ۱۳۸۶ تاکنون به شیوه‌ای جدید و مستقل از آمار حساب‌های ملی محاسبه گردیده است. بدین ترتیب حساب‌های ملی فصلی تا پاییز ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت و جاری محاسبه و منتشر شده است. همچنین بر اساس اطلاعات سری زمانی نه ماهه، پیش‌بینی نرخ رشد اقتصادی سال ۱۳۹۹ با همکاری پژوهشکده آمار ایران تهیه و ارائه شده است.

محاسبه شاخص مقدار بخش‌های صنعت، معدن و کشاورزی

در راستای تهیه حساب‌های ملی فصلی و بر اساس توصیه‌های بین‌المللی موجود، یکی از بهترین روش‌های تهیه ارزش‌افزوده به قیمت‌های ثابت، استفاده از شاخص‌های مقدار می‌باشد. نیاز به شاخصی که گویای دقیق تغییرات تولید یک رشته فعالیت باشد از یک سو و عدم دسترسی به اطلاعات تولید به صورت ثبتي از سوی دیگر، همچنین در نظر گرفتن امکانات موجود در مرکز آمار ایران منجر به این شد که از سال ۱۳۸۸، در آمارگیری‌های قیمت تولیدکننده بخش‌های صنعت و معدن و نیز آمارگیری نمونه‌ای از قیمت محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور، همزمان آمارگیری از مقدار تولید بخش‌های مذکور نیز گنجانده شود. نتایج حاصل از اطلاعات این آمارگیری‌ها، پس از انجام اصلاحات و تکمیل داده‌های مورد نیاز، مورد محاسبه قرار گرفته و نتایج آن به صورت فصلی تا پاییز ۱۳۹۹ و بر اساس سال پایه ۱۳۹۰، در محاسبه ارزش‌افزوده فصلی به قیمت‌های ثابت بخش‌های کشاورزی، معدن (بجز استخراج نفت خام و گاز طبیعی) و صنعت مورد استفاده قرار گرفته است.

حساب‌های تفصیلی بخشی و حساب‌های اقماری حساب‌هایی هستند که در نظام حساب‌های ملی ۱۹۹۳ و ۲۰۰۸، مصوب نهادهای بین‌المللی شامل بخش آمار سازمان ملل^۱، بانک جهانی^۲، صندوق بین‌المللی پول^۳، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه^۴ در کنار حساب‌های اصلی نظام حساب‌های ملی با هدف ارائه تصویر کامل‌تری از اقتصاد و بخش مرتبط با آن پیش‌بینی شده است. حساب‌های ملی سلامت یکی از حساب‌های بخشی است که تهیه و تدوین آن، توسط سازمان بهداشت جهانی تأکید شده است تا اطلاعات تفصیلی حاصل از آن ابزار مناسبی را برای سیاستگذاران و برنامه‌ریزان بخش سلامت فراهم کند. آمار و اطلاعات مربوط به گردش مالی نظام سلامت که از حساب‌های ملی سلامت حاصل می‌شود، ابزار مهمی را در دسترس قرار می‌دهد که از طریق آن امکان نظارت بر هزینه‌های صرف شده در بخش بهداشت و درمان و نیز امکان لازم برای سنجش و ارزیابی عملکرد بخش بهداشت و درمان و مقایسه آن با کشورهای مختلف فراهم می‌شود و دقت و توانایی سیاستگذاری و تصمیم‌گیری برای این بخش افزایش می‌یابد.

در کشور ما، این حساب‌ها برای اولین بار در سال ۱۳۸۰ بنا به درخواست و تأمین اعتبار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور توسط مرکز آمار ایران و با همکاری وزارت بهداشت و درمان تهیه و منتشر شد و در مرحله دوم بنا به درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تأمین اعتبار این وزارتخانه برای سال‌های ۱۳۸۱ الی ۱۳۸۷ تهیه و منتشر شد. تهیه حساب‌های ملی سلامت سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ در سطح کل کشور نیز که بنا بر درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفته بود، در سال ۱۳۹۳ محاسبه و نهایی شده و نتایج آن در درگاه ملی آمار قرار گرفته است. همچنین اطلاعات مذکور برای سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ نیز به ترتیب در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶ به درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محاسبه گردیده است و از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترس می‌باشد. در سال ۱۳۹۹ نیز این حساب‌ها برای سال ۱۳۹۷ محاسبه و منتشر شد.

حساب اقماری گردشگری

حساب‌های اقماری گردشگری ابزار آماری است که براساس چارچوب آن می‌توان اثرات اقتصادی گردشگری در کشور را در دوره زمانی یک سال اندازه‌گیری کرد. داده‌ها و جداول نهایی منجر به یک تجزیه و تحلیل قوی از اثرات مختلف گردشگری در کل سیستم اقتصاد می‌گردد.

¹ . United Nations Statistics Division(UNSD)

² . International Bank for Reconstruction and Development(IBRD)

³ . International Monetary Fund(IMF)

⁴ . Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

همچنین اصول طراحی این ابزار جدید اقتصادی براساس چارچوبی بنا شده که می‌تواند به عنوان منبعی برای مطالعات اقتصادی قرار گرفته و یک سری تجزیه و تحلیل وسیع اقتصادی اضافه شود. نهایتاً این ابزار (در مقایسه با سیستم حساب‌های ملی) یک چارچوب برای تکمیل کردن اطلاعات پولی و غیر پولی ارائه می‌کند. این مزیت به خصوص جهت گسترش تجزیه و تحلیل گردشگری از جهت اثرات اقتصادی مفید می‌باشد. این حساب برای اولین بار در سال ۱۳۹۹ بنا به درخواست و تأمین اعتبار وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در این سال، گزارش مقدماتی حساب اقماری گردشگری در ۴ بخش «معرفی جداول حساب اقماری گردشگری»، «منابع آماری برای محاسبه و جداول حساب اقماری گردشگری و دستیابی به اقلام مورد نیاز»، «بررسی وضع موجود و آتی تولید آمارهای مرتبط با گردشگری» و «تجربه کشورها در تهیه حساب اقماری گردشگری» را با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تهیه و تدوین نمود. همچنین به منظور تهیه آمارهای مورد نیاز دو طرح «آمارگیری از گردشگران ملی- ویژه حساب اقماری گردشگری» و «آمارگیری از گردشگران ورودی به کشور- ویژه حساب اقماری گردشگری» طراحی و تهیه شده است.

محاسبه انواع تشکیل سرمایه رشته فعالیت‌ها به تفکیک استان‌ها

از اجزای تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزاء هزینه، همواره یکی از شاخص‌های مورد توجه برنامه‌ریزان و کاربران اطلاعات حساب‌های ملی بوده است. این اطلاع، به تفکیک ساختمان، ماشین‌الات، نرم‌افزارهای تولید شده، درختان مثمر و ... در سطح کل کشور هر ساله همزمان با انتشار حساب‌های ملی محاسبه شده و در دسترس عموم قرار می‌گیرد. یکی از کاربردهای مهم این آمار در صورت محاسبه استانی، فراهم نمودن امکان محاسبه تولید ناخالص داخلی استان‌ها از روش هزینه و دیگری فراهم کردن یکی از اجزای مهم در تهیه جدول داده ستانده استان‌ها می‌باشد. با توجه به اهمیت در دست داشتن این اطلاع، مرکز آمار مصمم شد تا سری زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ انواع تشکیل سرمایه (ساختمان، ماشین‌الات و سایر) را به تفکیک رشته فعالیت‌ها، در سطح استان‌ها محاسبه شده است.

محاسبه جدول داده - ستانده

جدول‌های داده - ستانده ابزاری را فراهم می‌کنند تا روابط متقابل بین طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی در تفصیلی‌ترین حد ممکن نشان داده شوند. این جدول‌ها بیان می‌کنند هر یک از فعالیت‌های اقتصادی کشور چه محصول‌هایی را تولید می‌کنند و هر یک از محصول‌ها توسط کدام رشته فعالیت‌ها و نهادهای مصرف‌کننده مصرف می‌شوند.

جدول داده - ستانده سال ۱۳۹۵ بر اساس آخرین توصیه‌های تهیه و تنظیم جدول‌های داده - ستانده منتشر شده توسط سازمان ملل در سال ۲۰۰۸ و سیستم حساب‌های ملی سال ۲۰۰۸ مصوب سازمان ملل، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، سازمان آمار اتحادیه اروپا و سازمان توسعه و همکاری اقتصادی، در حال تهیه است.

بر اساس نیاز دفتر آمایش سرزمین سازمان برنامه و بودجه کشور به جداول داده ستانده استانی، بررسی و امکان‌سنجی‌های اولیه برای تهیه این جداول برای سال ۱۳۹۵ در مرکز آمار ایران انجام شده است.

فراهم‌سازی زیرساخت‌های فنی و اجرایی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی‌مبنا ۱۴۰۵

مدرن‌سازی نظام‌های آماری مفهوم جدیدی در ادبیات علمی آمار رسمی در سطح جهان است که در سال‌های اخیر مطرح شده است. داده‌های اداری به عنوان یکی از منابع اصلی تولید آمارهای رسمی در نظام آماری مدرن، پایه و اساس تولید آمارهای ثبتی‌مبنا در هر کشوری هستند و با توجه به هزینه پایین، دقت بالا، مستمر بودن و کیفیت بالا آن‌ها از اعتبار و مقبولیت بیشتری در نظام‌های آماری نوین برای تولید آمار برخوردار هستند. یکی از اصلی‌ترین محصولات نظام آماری مدرن، اجرای سرشماری به روش ثبتی‌مبنا است. مرکز آمار ایران بر اساس مصوبه شماره ۲۱۲۴۷/ت/۵۷۵۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۳/۳ هیئت محترم وزیران موظف شد اولین سرشماری عمومی نفوس و مسکن به روش ثبتی‌مبنا را در سال ۱۴۰۵ اجرا نماید. به همین منظور این مرکز، اقدام به طراحی و برنامه‌ریزی، طراحی سازمان اجرایی و تهیه تشکیلات سازمانی و فعالیت‌های سرشماری به روش ثبتی‌مبنا، تهیه برنامه زمانبندی فعالیت‌های کلان ستاد ملی، تهیه و تدوین چارت ملی ستاد ملی و تقسیم کار ملی اعضای ستاد سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی‌مبنا سال ۱۴۰۵ نمود.

اولین جلسه ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی‌مبنا ۱۴۰۵ با اعضای محترم هیئت دولت و حضور آقای دکتر نوبخت و نمایندگان وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی عضو ستاد در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۳ برگزار گردید. در این جلسه، گزارش ورود به قرن جدید با حکمرانی داده‌ها در نظام آماری نوین ارائه و مصوبات لازم اخذ شد.

همچنین هماهنگی و برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های مربوط به اجرایی شدن تشکیلات و چارت تصویب شده، برگزاری جلسات توجیهی با دستگاه‌های اجرایی و پیگیری دریافت ریزداده‌های سرشماری، طراحی آزمایش سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی‌مبنا در سال ۱۴۰۰، تهیه پیش‌نویس برنامه زمانی آزمایش سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی‌مبنا ۱۴۰۵ با رویکرد ترکیبی در محدوده‌های آزمایش، تعیین اهداف کلی و تفصیلی آزمایش سرشماری، تعیین اقلام مورد نیاز در آزمایش سرشماری، بررسی بانک‌های اطلاعاتی موجود در مرکز آمار ایران برای شناسایی اقلام دستگاه‌های مرتبط و طراحی و پیاده‌سازی مرکز تماس (Call Center) خط ۲۱۲۱ در تمامی ۳۱ استان کشور، آماده‌سازی تجهیزات و زیرساخت‌های لازم برای تبادل داده‌ها به صورت امن، استخراج وضعیت ژئوکدهای مناطق منتخب سرشماری ثبتی‌مبنا بر اساس آخرین گزارش شرکت پست انجام شده است.

سایر فعالیت‌های مربوط به تولید آمار

تهیه و تصویب اولین نسخه فهرست آمارهای رسمی ایران در کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار

امروزه برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مبتنی بر آمارهای صحیح، دقیق و به‌نگام یکی از رموز توسعه و پیشرفت کشورها به‌شمار می‌رود. مقایسه روند توسعه‌یافتگی در کشورهای مختلف بیانگر این واقعیت است که میزان پیشرفت و توسعه با کیفیت و گستردگی نظام تولید

آمار و اطلاعات، ارتباط تنگاتنگ و مستقیمی دارد. به عبارت دیگر، کیفیت و کمیت دستاوردهای نظام آماری نه تنها یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه‌یافتگی کشورها به‌شمار می‌رود، بلکه به‌طور متقابل اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای کشور نیز بدون در اختیار داشتن آمار و اطلاعات کافی، دقیق و بهنگام امکان‌پذیر نیست.

مرکز آمار ایران به‌عنوان یگانه مرجع رسمی نظام ملی آماری ایران و به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی بی‌طرف، بنا به تکلیف "برنامه ملی سوم توسعه آمار کشور" و با هدف یکپارچه‌سازی، ساماندهی، حذف موازی‌کاری و ظرفیت‌سازی در نظام ملی آماری ایران در تعامل با کمیته‌های آماربخشی دستگاه‌های اجرایی اقدام به تهیه فهرست آمارهای رسمی ایران نموده است. این فهرست حاوی عناوین و مشخصات شناسنامه‌ای آمارهای رسمی ایران است که در یکصد و سیزدهمین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار به تصویب شورای عالی آمار رسید. تمام آمارهایی که در این فهرست قرار می‌گیرند باید "نشان کیفیت آمارهای رسمی" را دریافت کرده باشند.

شایان گفت است، این فهرست حالت پویا دارد و در نسخه اول این فهرست صرفاً آمارهایی قرار داده شده است که در حال حاضر در چرخه تولید آمار و اطلاعات نظام آماری کشور برای آن‌ها عدد وجود دارد و در سال‌های آتی، با توجه به نیازهای آماری اعلام شده از سوی دستگاه‌های اجرایی، شاخص‌های جدیدی که وارد چرخه تولید آمار و اطلاعات کشور می‌شوند، در صورت تأیید شورای عالی آمار، وارد فهرست آمارهای رسمی ایران می‌شوند. در تهیه فهرست آمارهای رسمی ایران از استانداردهای بین‌المللی این حوزه و همچنین تجربیات سایر کشورها استفاده شده است به طوری که چارچوب این فهرست بر پایه الگوی پیشنهادی سازمان ملل تحت عنوان "طبقه‌بندی فعالیت‌های آماری"^۱ شکل گرفت. این الگو چارچوب مشخصی را برای تمام فعالیت‌های نظام آماری از جمله آمارهای رسمی به کشورها پیشنهاد می‌دهد که به صورت درختی و سلسله‌مراتبی است.

راهنمای تهیه فهرست آمارهای رسمی ایران

این راهنما گزارشی از فعالیت‌ها و اقدامات صورت‌گرفته از سوی تمام افراد مشارکت‌کننده (که در ساختار تعریف شده‌اند) برای تهیه فهرست آمارهای رسمی ایران است که مشتمل بر ۵ فصل است. فصل اول، مروری بر تعاریف و مفاهیم پایه‌ای است؛ در فصل دوم به تشریح کلیات و محمل‌های قانونی تهیه فهرست آمارهای رسمی پرداخته شده است. فصل سوم این راهنما با بررسی مبانی نظری هم از لحاظ تئوری و هم از لحاظ تجربی؛ علاوه بر تشریح نظام آماری، نظام آماری در ایران، ارکان، اهداف، ویژگی‌ها و محدودیت‌های نظام آماری، اصول بنیادین آمار رسمی، مفهوم کیفیت در آمار رسمی، ویژگی‌های نظام آماری سنتی و مدرن، شرحی مختصر بر مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری و مروری بر اقدامات و تجربیات کشورهای دیگر در تهیه فهرست آمارهای رسمی دارد. در فصل چهارم به تشریح اقدامات صورت‌گرفته از سوی مرکز آمار ایران برای تهیه فهرست آمارهای ایران، ساختار اجرای آن و ویژگی‌ها و استانداردهای به کار رفته در تهیه این فهرست می‌پردازد و در نهایت در فصل پنجم نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

¹ Classification of Statistical Activities (CSA)

تولید نرم افزارهای طرح‌های آماری

سیستم‌های برداشت داده به منظور تبدیل اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح آماری به قالبی قابل تفسیر توسط رایانه استفاده می‌شوند. روش‌های مختلف برداشت داده عبارتند از:

۱. داده‌آمایی توسط صفحه کلید (از روی کاغذ یا تصویر)؛
۲. اسکن نوری (ICR، OCR، OMR)؛
۳. دستگاه همراه (Tablet، PDA) و
۴. بر مبنای اینترنت.

مرکز آمار ایران در مقاطع زمانی مختلف از این روش‌ها به منظور برداشت داده‌ها استفاده کرده است. با توجه به تعدد طرح‌های آماری و امکانات جدید فناوری، از ابتدای سال ۱۳۹۲ سامانه سیجاد (سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها) بستر اصلی تولید نرم‌افزارهای ورود و کنترل اطلاعات طرح‌های آماری شده است.

توسعه سامانه تعاریف و مفاهیم استاندارد

سامانه تعاریف و مفاهیم آماری با هدف دسترسی سریع و آسان کاربران به تعاریف و مفاهیم استاندارد آماری طراحی شده و امکان جستجو واژه‌ها و تعاریف استاندارد آنها به تفکیک ۲۱ بخش موضوعی، دستگاه اجرایی متولی واژه و تعاریف (۱۲۹ دستگاه اجرایی و سازمان‌های تابعه)، معادل انگلیسی واژه، سال استانداردسازی و سوابق آن را برای کاربران فراهم آورده است. با توجه به نیاز به توسعه قابلیت‌های سامانه و ارتقای آن، نیازمندی‌های سامانه (از جمله تعبیه منوی گزارش‌گیری به تفکیک بخش موضوعی و دستگاه متولی در سامانه و اخذ امضای الکترونیکی به جای تأییدیه فیزیکی تعاریف)، در سال ۱۳۹۹ انجام و مستند تحلیل سامانه تعاریف و مفاهیم آماری - بخش امضای دیجیتال تهیه شد.

استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری

بخش مهمی از اختلاف‌های موجود در نتایج آمارگیری‌ها و گزارش‌های آماری مشابه در کشور، ناشی از یکسان نبودن تعاریف و مفاهیم آماری مورد استفاده در دستگاه‌های تولیدکننده آمار است که این موضوع موجب بروز مشکلات متعددی از قبیل مقایسه‌ناپذیری و جمع‌ناپذیری آمارها در سطح ملی و بین‌المللی، اتلاف منابع مالی و انسانی و در نهایت کاهش اعتماد عمومی نسبت به آمار منتشر شده می‌شود. علاوه بر این تغییر متوالی تعاریف واژه‌های اقلام آماری موجب مقایسه‌ناپذیری در طول زمان و ناپیوستگی در سری زمانی اقلام آماری می‌شود. ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و بند «د» ماده ۵ برنامه ملی آمار کشور، مرکز را موظف به تهیه تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و سایر استانداردهای آماری با همکاری دستگاه‌های اجرایی نموده است. از این‌رو استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری دستگاه‌های اجرایی و مرکز، از جمله اهداف عملیاتی سالانه مرکز در نظر گرفته می‌شود. در سال ۱۳۹۹ استانداردسازی تعاریف ۶ بخش

سالنامه در دستور کار قرار گرفت و با مشارکت نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط در هر بخش تهیه و بازنگری تعاریف انجام شد که در نهایت تعریف ۳۴۷ واژه آماری استاندارد و در سامانه ملی تعاریف و مفاهیم بارگذاری شده است.

جدول ۴- تعاریف استاندارد شده به تفکیک بخش

واژه نهایی شده	نام بخش و دستگاه
۶	بخش شاخص قیمت‌های سالنامه آماری کشور
۵۵	بخش ساختمان و مسکن سالنامه آماری کشور
۴۸	بخش ارتباطات سالنامه آماری کشور
۱۰۳	بخش آب و برق سالنامه آماری و فهرست آمارهای رسمی
۳۵	بخش صنعت سالنامه آماری و فهرست آمارهای رسمی
۱۰۰	بخش حساب‌های ملی سالنامه آماری کشور و فهرست آمارهای رسمی
۳۴۷	جمع

پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری

استفاده از آمار و اطلاعات گردآوری شده از سرشماری‌ها و طرح‌های مختلف آماری زمانی میسر است که داده‌ها با بهره‌مندی از سیستمی منظم و منطقی طبقه‌بندی شوند. به همین منظور طبقه‌بندی‌های آماری به عنوان چارچوبی استاندارد و مقایسه‌پذیر برای معرفی منظم جریان‌های اقتصادی و نیز به منزله ابزاری مطمئن برای نشان دادن کمبودها و نقایص آمار و اطلاعات به کار می‌رود و از دیرباز مورد توجه جوامع و سازمان‌های بین‌المللی بوده است؛ از این‌رو برای پدیده‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی طبقه‌بندی‌های مشخصی تهیه و استفاده از آن‌ها را به کشورهای عضو توصیه نموده‌اند. این مرکز به عنوان مرجع رسمی آمار کشور و به منظور اجرای ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران، پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های آماری را مورد توجه خاص قرار داده است. فعالیت‌های انجام شده در این بخش به شرح زیر می‌باشد:

تهیه نشریه طبقه‌بندی بین‌المللی مصرف فردی بر اساس هدف (COICOP2018)

طبقه‌بندی مصرف فردی برحسب هدف (COICOP)، یک طبقه‌بندی مرجع بین‌المللی برای هزینه‌های خانوار است. طبقه‌بندی مصرف فردی برحسب هدف، چارچوبی را در مورد طبقه‌های همگن کالاها و خدمات ارائه می‌کند که به عنوان یک کارکرد یا هدف برای هزینه مصرفی خانوار محسوب می‌شوند. این طبقه‌بندی، بخش جدایی‌ناپذیر از سیستم حساب‌های ملی (SNA) است، همچنین این طبقه‌بندی در چندین حوزه آماری دیگر مانند: آمار هزینه‌های خانوارها بر اساس طرح آمارگیری بودجه خانوار و تجزیه و تحلیل استانداردهای زندگی، شاخص‌های قیمت مصرف‌کننده؛ مقایسه بین‌المللی تولید ناخالص داخلی (GDP) و هزینه‌های اجزای آن از طریق برابری قدرت خرید؛ و آمار مربوط به فرهنگ، ورزش، غذا، سلامت و گردشگری مورد استفاده قرار می‌گیرد همچنین برای تفکیک کالاها از خدمات و تمایز بین کالاهای بادوام، کم دوام و بی‌دوام طراحی شده است.

بنا به وظیفه قانونی در بند «و» ماده ۳ و ۸ قانون تأسیس مرکز آمار ایران، ترجمه، پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های آماری حائز اهمیت است و به همین دلیل نسبت به ترجمه نسخه بین‌المللی طبقه‌بندی‌ها و تدوین طبقه‌بندی‌های ملی بر اساس الگوی بین‌المللی اقدام می‌شود. در همین راستا، طبقه‌بندی بین‌المللی مصرف فردی بر حسب هدف ۲۰۱۸ که از سوی بخش آماری سازمان ملل متحد منتشر شده بود، در سال ۱۳۹۹ ترجمه شد و در قالب نشریه در درگاه ملی آمار بارگذاری شده است. اداره آمار سازمان ملل متحد (UNSD)، در هنگام ارائه این سند اعلام کرده است که نسخه مذکور ویراستاری نهایی نشده است؛ بنابراین، این مجموعه به‌عنوان ویرایش اولیه ارائه شده و ویرایش نهایی آن پس از تدوین طبقه‌بندی ملی و ارائه نسخه نهایی سند، توسط سازمان ملل متحد، تدوین و منتشر خواهد شد.

تهیه فایل آموزشی طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی (ISIC)

با توجه به اهمیت و کاربرد گسترده طبقه‌بندی ISIC و نیاز دستگاه‌های اجرایی و دفاتر موضوعی مرکز آمار برای شناخت همه جانبه این طبقه‌بندی یک پکیج آموزشی برای معرفی بیشتر طبقه‌بندی تهیه و به کمیته‌های آماربخشی و معاونت‌های مرکز آمار ارسال شده است. این پکیج به‌عنوان یک راهنمای جامع برای درج فعالیت‌های اقتصادی کارگاه‌ها و افراد شاغل نیز بسیار سودمند خواهد بود. برای ترویج استانداردهای آماری، مسابقه‌ای در مرکز آمار نیز در این زمینه برگزار شد و به ۳ نفر اول جوایزی اهدا شد.

درج طبقه‌بندی تقسیمات کشوری (کد استان‌های ایران) در سایت سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)

طبقه‌بندی‌های تقسیمات کشوری، یکی از طبقه‌بندی‌های پرکاربرد برای همه کشورهاست، از این‌رو سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO) در سایت رسمی خود بخشی را برای معرفی تقسیمات کشوری کشورهای عضو قرار داده است. تقسیمات کشوری ایران در سطح استان نیز در این سایت وجود داشت که کدهای آن با کدهای استاندارد مورد استفاده در مرکز در تناقض بود. دفتر استانداردها و نظارت بر طرح‌های آماری با استعلام از دفتر نقشه و اطلاعات مکانی و از طریق سازمان ملی استاندارد ایران اقدام به بروزرسانی و اصلاح این کدها کرد. این فعالیت با برگزاری جلسات متعدد با آن سازمان و انجام مکاتبات متعدد با ISO امکان‌پذیر شد.

درج طبقه‌بندی نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا و طبقه‌بندی حوادث شغلی در درگاه ملی آمار

نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالاها (HS) به‌عنوان یکی از طبقه‌بندی‌های محصول که به صورت خاص بر کالاهای گمرکی تمرکز دارد، کاربرد زیادی برای آمارهای اقتصادی این حوزه دارد. این طبقه‌بندی سالانه توسط سازمان توسعه تجارت تدوین و چاپ می‌شود. در سال ۱۳۹۹ فایل HS از آن سازمان دریافت و پس از بررسی‌های لازم و تأیید مرکز آمار ایران برای استفاده کاربران در درگاه ملی آمار ایران قرار گرفت.

طبقه‌بندی حوادث شغلی که شامل ۱۲ زیرمجموعه است و توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بر اساس منابع بین‌المللی تدوین شده است نیز، پس از بررسی‌های لازم به تأیید مرکز آمار ایران رسید و برای استفاده کاربران در درگاه ملی آمار ایران قرار گرفت.

تدوین و توسعه استانداردهای آماری مورد نیاز نظام آماری ایران

تهیه چک لیست ارزیابی سامانه‌های ثبتی دستگاه‌های اجرایی

از آنجاکه مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۵ برای اولین بار سرشماری عمومی نفوس و مسکن را به شیوه ثبتی مبنا اجرا کند. نظام ملی آمار ایران با محوریت مرکز آمار ایران تلاش می‌کند داده‌ها و اطلاعات آماری مورد نیاز را از طریق سامانه‌های ثبتی دستگاه‌های اجرایی دریافت کند و تا حد امکان سرشماری را بدون مراجعه به خانوارها انجام دهد. از این‌رو، لازم است سامانه‌های دستگاه‌های اجرایی از استانداردهای آماری لازم برخوردار باشند تا بتوان به راحتی تبادل داده بین دستگاه اجرایی و مرکز آمار ایران صورت پذیرد. به همین منظور، چک لیست ارزیابی سامانه‌های ثبتی برای بررسی سامانه‌های دستگاه‌های اجرایی تدوین شد.

تدوین استاندارد طرح‌های آمارگیری - مصاحبه تلفنی

طی سال‌های گذشته، علاقه زیادی به استفاده از فن‌آوری‌های جدید برای جمع‌آوری داده‌های آمارگیری با کیفیت بالا در کشورهای در حال توسعه دیده شده است. در دسترس بودن گوشی‌های ارزان قیمت و سرعت در حال رشد پوشش شبکه تلفن همراه، توجه بسیاری را به عنوان ابزاری جدید برای جمع‌آوری داده‌های با فراوانی بالا و اغلب اوقات کم هزینه، جلب کرده است.

افزایش نفوذ تلفن همراه، گرایش به سمت استفاده از تلفن‌های همراه برای تکمیل و حتی جایگزینی برای آمارگیری‌های تلفنی سنتی است. از نظر کیفیت داده‌ها، آمارگیری از طریق تلفن همراه در دو شاخص با آمارگیری از طریق تلفن ثابت متفاوت است: زمان تکمیل و درصد پاسخگویی. انجام آمارگیری با تلفن همراه نسبت به آمارگیری با تلفن ثابت دشوارتر است زیرا برای شناسایی شماره تلفن‌ها، نیاز به غربالگری بسیار بیش‌تری است. علاوه بر این ممکن است میزان پاسخ‌دهی کمتری نسبت به آمارگیری با تلفن ثابت وجود داشته باشد.

آمارگیری تلفنی بر این فرض استوار است که چارچوب نمونه‌گیری آن‌ها می‌تواند پوشش مناسبی از جمعیت هدف را فراهم کند. از یک طرف، این شرط مستلزم آن است که درصد جمعیت هدف از دست رفته از چارچوب نمونه‌گیری اندک باشد و از طرف دیگر واحدهای مستثنی از چارچوب تفاوت چندانی با تعداد موجود نداشته باشند.

اجرای آمارگیری‌های تلفن‌های همراه (MPPS) با هدف جمع‌آوری داده‌های مکرر، معمولاً حداقل یک دور بررسی در هر ماه انجام می‌شود. هر دور یک فعالیت جداگانه با تعدادی از عناصر اصلی است که مشابه بررسی سنتی از جمله توسعه ابزار، پیش‌آزمون، آموزش، جمع‌آوری داده‌ها، ورود داده‌ها و تمیز (پاک) کردن داده‌ها است. موضوع اساسی در طراحی آمارگیری تلفن همراه و همچنین اجرای دور تماس، به حداقل رساندن بی‌پاسخی و امتناع است زیرا این موارد باعث کاهش اندازه و تصادفی بودن نمونه می‌شود. این شرایط و تصمیم مشارکت پاسخگو در ادامه در این مجموعه، بررسی شده است.

با توجه به اهمیت این نوع آمارگیری و نقش آن در بهره‌وری به‌ویژه در شرایط خاص یا بحرانی مانند پاندمی کووید-۱۹، گزارشی کامل در خصوص استانداردهای طرح‌های آمارگیری بر پایه آمارگیری تلفنی، در سال ۱۳۹۹ تهیه و تدوین شد.

به دلیل اهمیت داده آزاد (Open Data)، به منظور معرفی داده آزاد و برگزاری کارگاه آموزشی، فیلم آموزشی و مستندات مربوط تهیه شده است.

- داده آزاد: داده‌ای است که به صورت آزادانه در دسترس همه قرار دارد و استفاده، بازاستفاده، نشر یا ترکیب آن با سایر داده‌ها بدون محدودیت حق نشر، حق اختراع یا سایر محدودیت‌ها امکان‌پذیر است. سه ویژگی مهم داده آزاد شامل موارد زیر است:
- دسترسی‌پذیری: داده‌ها باید به سادگی و به صورت رایگان یا با هزینه معقول (حداکثر شامل هزینه‌های انتقال و ارائه داده‌ها) قابل دستیابی بوده و در بهترین حالت با استفاده از بارگیری از اینترنت بتوان آن را به دست آورد. همچنین داده‌ها باید به گونه‌ای ارائه شود که بتوان در آن تغییراتی ایجاد کرد.
- بازاستفاده و بازنشر: داده‌ها باید قابلیت استفاده، باز استفاده، نشر و ترکیب با سایر داده‌ها در اشکال دلخواه کاربر را داشته باشد و نیازی به اخذ مجوز برای موارد مذکور نباشد.
- مشارکت جهانی: داده‌ها باید برای همه گروه‌ها در هر حوزه‌ای آزاد باشند و حق استفاده از داده نباید محدود به اهداف و فعالیت‌های خاصی باشد.

نظارت مؤثر بر تهیه آمارهای رسمی در نظام آماری ایران

یکی از مهم‌ترین ارکان مدیریت نوین، موضوع نظارت است. نظارت، فعالیتی منظم و مستمر است که به منظور بررسی تطبیقی عملکردها با معیارها و ضوابط پیش‌بینی شده، شناسایی نوع انحرافات و خطاها، واکاوی علل و منابع بروز خطاها، برطرف کردن خطاها و جلوگیری از ادامه و استمرار خطاها (به‌ویژه خطاهای سیستماتیک) طراحی شده است. مرکز آمار ایران به عنوان یک نهاد نظارتی در نظام آماری کشور در فرایندهای اجرایی با حضور فعال در تمامی عرصه‌های تولید آمار، اعم از طراحی (طرح‌های موضوعی، نمونه‌گیری، اجرایی، آموزش و ...)، اجرا (تبلیغات، جذب نیرو، آموزش و عملیات میدانی)، همچنین ساماندهی نظام آمارهای ثبتی در دستگاه‌های اجرایی می‌تواند سلامت محصولات آماری را تضمین نماید. مرکز آمار ایران مطابق با بند «د» ماده ۵ برنامه ملی آمار کشور مکلف به نظارت بر تمام مراحل تهیه و اجرای آمارگیری‌ها بر اساس مجموعه آیین‌نامه و فرم‌های نظارت (مصوب ۱۳۸۷/۶/۳ شورای عالی آمار) است. در این راستا نظارت بر تمامی مراحل اجرای یک طرح به دو شیوه «نظارت درون‌سازمانی یا نظارت عمودی» و دیگری «نظارت برون‌سازمانی یا نظارت افقی» صورت می‌گیرد.

نظارت درون‌سازمانی نظارتی است که توسط کارشناسان استان انجام می‌شود. در این نوع نظارت تمامی افرادی که در معاونت آمار و اطلاعات استان دارای وظیفه مدیریتی بوده، فعالیت افراد تحت سرپرستی خود را کنترل می‌کنند. در طرح نظارت درون‌سازمانی، برای کارشناس مسئول طرح به عنوان فردی که ارتباط نزدیکی با منشأ بروز خطا دارد، فرم‌های نظارتی پیش‌بینی شده است که این فرم‌ها پس از تکمیل به صورت فایل به مرکز آمار ارسال می‌شود. در صورت واگذاری طرح به شرکت‌های آماری کارشناس مسئول طرح با نقش ناظر برون‌سازمانی می‌تواند از جذب نیرو تا پایان عملیات میدانی نظارت داشته باشد، در این صورت همکاری سازمان در تأمین امکانات

نظارت ضروری تر از قبل است. نظارت برون سازمانی نظارتی است که توسط کارشناسان خبره مرکز آمار ایران بر سازمان اجرایی استانها و عملیات میدانی طرحها انجام می شود.

در سال ۱۳۹۹، بر اساس سیاست تعیین شده در هیئت رئیسه مرکز مبنی بر تقویت نظارت درون سازمانی و استفاده از ظرفیت های استانی برای افزایش پوشش نظارت و ارتقای کیفیت نتایج طرحها، نظارت درون سازمانی تمامی طرح های مرکز با شدت و قوت بیشتری پیگیری و اجرا شد. در این زمینه گزارش های نظارتی از تمام استانها برای تمامی طرحها تدوین و ارائه شد.

جدول ۵- طرح های آمارگیری مرکز به تفکیک دفتر موضوعی و وضعیت نظارت (درون سازمانی) در سال ۱۳۹۹

ردیف	نام دفتر	نام طرح
۱	کشاورزی	آمارگیری از دامداری های کشور
۲		آمارگیری تعداد و تغییرات دام سبک (تلفنی)
۳		جمع آوری آمار کشتارگاه های رسمی کشور (اینترنتی)
۴		آمارگیری تعداد و تغییرات دام سنگین (تلفنی)
۵		آمارگیری از مرغداری های صنعتی
۶		بهنگام سازی چارچوب گلخانه های کشور
۷	صنعت، معدن و زیربنایی	آمارگیری از کارگاه های صنعتی ۱۰ کارکن و بیشتر
۸		آمارگیری از معادن در حال بهره برداری کشور
۹		آمارگیری از مقدار مصرف انرژی و ویژگی های محیط زیستی خانوارهای کشور*
۱۰		طرح های آمارگیری حمل و نقل ویژه حساب های ملی
۱۱		آمارگیری از طرح های سه گانه: قیمت مصالح ساختمانی، کرایه ماشین آلات ساختمانی و دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح های عمرانی (نیمه اول و دوم ۱۳۹۹) فقط شهر تهران*
۱۲		آمارگیری کارگاهی با استفاده از صورت های مالی ثبتی*
۱۳		گردآوری اطلاعات پروانه های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری های کشور- ۱۳۹۹*
۱۴	جمعیت، نیروی کار و سرشماری	آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری
۱۵		آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای روستایی
۱۶		آمارگیری نیروی کار- فصل اول
۱۷		آمارگیری نیروی کار- فصل دوم
۱۸		آمارگیری نیروی کار- فصل سوم
۱۹		آمارگیری نیروی کار- فصل چهارم
۲۰		آمارگیری از گذران وقت- بهار

ردیف	نام دفتر	نام طرح
۲۱		آمارگیری از گذران وقت- تابستان
۲۲	فرهنگی، بازرگانی و خدمات	آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه
۲۳		آمارگیری گذران وقت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و دانشجویان دکتری در حال گذران رساله
۲۴		آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوار
۲۵	روش‌شناسی آماری و طرح‌های نمونه‌گیری	آمارگیری فهرست‌برداری نمونه پایه شهری
۲۶	شاخص قیمت‌ها	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت
۲۷		شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن
۲۸		شاخص قیمت نهاده‌های ساختمانی شهر تهران
۲۹		شاخص مقدار تولید محصولات صنعتی
۳۰		شاخص مقدار تولید محصولات معدنی
۳۱		قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور
۳۲		شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی کشور
۳۳		شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور
۳۴		شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات
۳۵		شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری
۳۶		شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی
۳۷		شاخص قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری

* این طرح‌ها به دلیل عدم تخصیص اعتبار و یا ثبتي بودن روش جمع‌آوری پوشش نظارتی داده نشد.

پیاده‌سازی برگزاري آزمون برخط به صورت متمرکز

با عنایت به آسیب‌شناسی‌های انجام شده یکی از گلوگاه‌های مهم در فرایند تولید آمار، آموزش طرح‌ها به ویژه آموزش مرحله دوم در استان شناسایی شد. در همین راستا با هدف کنترل کیفیت آموزش رده‌های اجرایی استان، ضمن جمع‌آوری اطلاعات آموزش‌گیرندگان در سامانه نظارت، برنامه‌ریزی لازم برای اجرای آزمون متمرکز در بستر وب در دو طرح آمارگیری معدن و دامداری انجام شد و با اجرای آزمون، نتایج و تحلیل‌های ارزشمندی برای شناسایی نقاط ضعف، مفاهیم پرخطا، مأموران آمارگیر نیازمند به آموزش‌های تکمیلی و نظارت هدفمند بر آن‌ها ارائه شد که این بازخوردها در برنامه‌های اصلاحی و پیشگیرانه مؤثر واقع شد. در این روش علاوه بر سنجش‌های لازم، یک انسجام کلی در کل کشور در فرایند اجرای آموزش طرح‌ها نیز بوجود آورد.

طراحی داشبوردهای نظارتی

طراحی داشبوردهای نظارتی و ارائه گزارش‌های تفصیلی از دیگر دستاوردهای نوین‌سازی نظارت است که مجریان طرح توسط این ابزار در حین اجرا، فعالیت‌های تمامی عوامل در فرایند تولید آمار را تا سطح هر مأمور رصد نموده و کنترل و ارائه بازخورد لازم در طول زمان عملیات میدانی و نه بعد از پایان آن به مدیران اجرایی را امکان‌پذیر می‌کند. به علاوه رصد پیشرفت و پوشش (تکمیل، عدم تکمیل و علل عدم تکمیل) عملیات میدانی و رصد صفات اصلی در برخی طرح‌ها (مانند تعداد بیکار و شاغل در طرح نیروی کار) از دیگر امکانات داشبوردها می‌باشد.

در سال ۱۳۹۹ برای طرح‌های آمارگیری نیروی کار (چهار فصل)، معدن، فرهنگ رفتاری خانوار، مرغداری صنعتی، تحقیق و توسعه و صنعت داشبوردهای نظارتی تهیه و گزارش‌های مذکور ارائه شد. همچنین با استفاده از پارادادهای تولید شده در این داشبورد، به بررسی الگوهای رفتاری مأموران آمارگیر و همچنین محاسبه متوسط زمان تکمیل پرسشنامه در طرح نیروی کار سال ۱۳۹۹ پرداخته شده و نتایج در قالب گزارش به دفتر موضوعی مجری طرح ارائه شده است.

راهاندازی سامانه نظارت

بررسی‌های اولیه در خصوص پیاده‌سازی این سامانه با توجه قابلیت‌های موجود به لحاظ ساختار فنی و دیدگاه کارشناسی صورت گرفت و در نهایت با تولید این سامانه برای ۱۵ طرح اصلی مرکز آمار ایران (طرح‌های ۱۰ گانه شاخص قیمت فصل پاییز، طرح نیروی کار فصل تابستان سال ۱۳۹۹، طرح آمارگیری از دامداری‌های کشور، طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر، طرح بهنگام‌سازی چارچوب گلخانه‌های کشور) در سال ۱۳۹۹ پیاده‌سازی و مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

گروه بازتماس

پس از اجرای طرح آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۹ در سه فصل تابستان، پاییز و زمستان، از گروهی متشکل از چند مأمور خبره برای تماس مجدد با خانوارها استفاده شد. در این روش مأموران خبره با تعدادی از خانوارها که براساس نظرات دفتر موضوعی و تشخیص دفتر استانداردها و نظارت بر طرح‌های آماری (با استفاده از داشبوردهای نظارتی) مشخص شده بودند، تماس مجدد گرفته و مغایرت‌ها را مشخص کردند و در نهایت گزارش نظارت بر اساس نتایج گروه بازتماس در طرح نیروی کار تهیه و ارائه شد.

تهیه گزارش از طریق سامانه پیامکی مگفا

در سال ۱۳۹۹ در موارد زیر از سامانه پیامکی مگفا استفاده شد:

- اطلاع‌رسانی و نظرسنجی از معاونان آمار و اطلاعات استان‌ها؛
- اطلاع‌رسانی به کارشناسان برای ارسال گزارشات نظارتی؛
- اطلاع‌رسانی به کارشناسان برای مشاهده تالارهای گفتگو؛
- ارسال نام کاربری و رمز ورود برای ورود کارشناسان طرح به سامانه جامع نظارت؛
- ارسال نام کاربری و رمز ورود برای ورود رده‌های اجرایی برای آزمون مرحله دوم و
- دریافت بازخورد اجرای تلفنی طرح‌ها با استفاده از سرشماره ۲۱۲۱.

استقرار نظام جامع مدیریت کیفیت در مرکز آمار ایران

در سال ۱۳۹۹ پیاده‌سازی و استقرار چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران در تمام محصولات و فرایندهای مرکز، در دستور کار قرار گرفت. استقرار چارچوب مدیریت کیفیت به معنای ارزیابی وضعیت موجود مرکز بر اساس شاخص‌های ارزیابی چارچوب مذکور و شناسایی نقاط قوت و ضعف و انجام بهبودهای لازم برای رفع مشکلات و نقاط ضعف است. ارزیابی وضع موجود مرکز در اواخر سال ۱۳۹۸ انجام و نتایج آن در اردیبهشت ۱۳۹۹ تهیه شد. بر اساس نتایج به دست آمده، بهبودهای دارای اولویت مرکز آمار ایران و متولیان آن تعیین و با تصویب شورای راهبری کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران و توسط ریاست محترم مرکز برای اجرا ابلاغ شد. بر اساس اولویت‌های تعیین شده، اقدام‌های زیر در سال ۱۳۹۹ در مرکز آمار ایران انجام شده است:

- واگذاری استانداردسازی تعاریف آمارهای رسمی نظام آماری به بخش خصوصی به منظور پوشش حداکثری تعاریف آمارهای رسمی (ادامه‌دار تا پایان سال ۱۴۰۰)؛
- شناسایی و توسعه طبقه‌بندی‌های استاندارد بین‌المللی و به‌کارگیری آن‌ها در نظام آماری به منظور پوشش موضوعات تخصصی مورد نیاز نظام آماری (ادامه در سال ۱۴۰۰)؛
- تهیه فرایند، دستورالعمل و رویه اجرایی نظارت بر به‌کارگیری تعاریف و طبقه‌بندی‌های استاندارد آماری؛
- بازنگری استانداردهای طرح‌های آمارگیری، مرحله جمع‌آوری داده‌ها (ادامه در سال ۱۴۰۰)؛
- تدوین دستورالعمل در خصوص روش‌های اطلاع‌رسانی استانداردهای آماری به کاربران نظام آماری کشور؛
- تدوین خط مشی تضمین محرمانگی و دستورالعمل مربوط؛
- تدوین راهنمای جامع تدوین گزارش‌های انتشاراتی آماری (الکترونیک و کاغذی) (ادامه در سال ۱۴۰۰)؛
- تهیه فهرست ذی‌نفعان، دسته‌بندی آنان و تدوین روش و فرایند شناسایی ذی‌نفعان (ادامه در سال ۱۴۰۰)؛
- تدوین روش شناسایی و طبقه‌بندی کاربران؛
- تدوین روش سنجش و ارزیابی رضایت کاربران و فرایندهای آن (ادامه در سال ۱۴۰۰)؛
- تهیه پیش‌نویس دستورالعمل استاندارد و ارزیابی کیفیت داده‌های ثبتی و
- تهیه شیوه‌نامه‌های ماکرو ادیت.

تدوین، استقرار و پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی

بر اساس بند الف و ب ماده ۹ برنامه ملی توسعه آمار کشور و مطابق تکلیف مندرج در برنامه سوم ملی توسعه آمار کشور، «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران» با مسئولیت مرکز آمار ایران و مشارکت نمایندگان ۱۱ دستگاه اجرایی^۱، تهیه و

^۱ دستگاه‌های اجرایی شامل سازمان‌ها و وزارتخانه‌های زیر است:

تدوین و در ۱۸ آبان ماه ۱۳۹۸ به مناسبت روز ملی کیفیت توسط رئیس مرکز آمار ایران برای اجرا و پیاده‌سازی در نظام آماری ابلاغ شد. این چارچوب به صورت یکپارچه و با در نظر گرفتن ظرفیت‌های موجود و شرایط نظام آماری کشور و نیز با توجه به استانداردهای بین‌المللی و به ویژه بر اساس «چارچوب ملی تضمین کیفیت سازمان ملل متحد» ویرایش سال ۲۰۱۹ تهیه شده است. این چارچوب که ساختاری سلسله‌مراتبی چهارسطحی دارد شامل ۴ حوزه، ۱۹ اصل، ۸۷ الزام و ۳۶۵ جزء است.

در راستای اجرای بند ب ماده ۹ برنامه توسعه، مرکز آمار ایران به منظور کمک به دستگاه‌های اجرایی برای پیاده‌سازی و استقرار چارچوب مدیریت کیفیت، فیلم آموزشی معرفی «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران»، را تهیه و از طریق درگاه ملی آمار منتشر نمود. تهیه فیلم آموزشی ابزاری برای انتقال یکسان مفاهیم به تمام کارشناسان نظام آماری کشور و حفظ پروتکل‌های بهداشتی در شرایط حضور ویروس کرونا بوده است. همچنین این مرکز بر پیاده‌سازی چارچوب کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری در دستگاه‌های اجرایی نظارت داشته و راهنمایی‌های لازم را به کارشناسان دستگاه‌های اجرایی برای استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت ارائه کرده است. به این منظور فایل‌های خودارزیابی مربوط به اصل‌های ۱ تا ۳ چارچوب کیفیت دستگاه‌های اجرایی زیر را بررسی و نظرات اصلاحی خود را اعلام نموده است:

وزارت نیرو؛ سازمان صدا و سیما ج.ا.ا؛ وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛ وزارت اقتصاد و دارایی؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ وزارت کار، تعاون و امور اجتماعی؛ سازمان حفاظت از محیط زیست؛ ستاد مبارزه با مواد مخدر؛ وزارت آموزش و پرورش؛ وزارت فناوری ارتباطات؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ وزارت نفت؛ اتاق بازرگانی؛ وزارت کشور.

تدوین آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی ایران

در راستای اجرای بند «الف» ماده ۶ برنامه ملی توسعه آمار کشور و به منظور ارزیابی کیفیت آمارهای رسمی و اعطای نشان کیفیت، «آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی ایران»، تدوین شد. این آیین‌نامه در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۶/۱۱ کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مصوب شد و برای تصویب شورای عالی آمار ارسال گردید.

ارزیابی کیفیت طرح‌های آماری

ارزیابی کیفیت به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف طرح‌های آمارگیری و بهبود کیفیت آن‌ها انجام می‌شود. در سال ۱۳۹۹، ارزیابی آموزش طرح‌های نیروی کار و دامداری‌های کشور و تدوین «دستورالعمل ارزیابی کیفیت ثبت‌های اداری» برای استفاده در طرح‌های آماری و سرشماری از اقدامات انجام شده در این زمینه است.

تهیه و بهنگام‌رسانی نقشه‌ها و فایل عناصر جغرافیایی

سازمان امور اداری و استخدامی کشور؛ سازمان حفاظت محیط زیست؛ شهرداری تهران؛ قوه قضاییه؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی؛ وزارت آموزش و پرورش؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت؛ وزارت نیرو و وزارت ورزش و جوانان.

نظارت بر تهیه و بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری

نقشه‌های آماری به منظور اجرای بهینه سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند، بنابراین هر چه کامل‌تر و گویاتر باشند کنترل پوشش جغرافیایی بهتر انجام شده و نتایج دقیق‌تری برای سرشماری یا آمارگیری حاصل می‌گردد.

بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری توسط بخش خصوصی و شرکت‌های مشاور دارای رتبه نقشه‌برداری از سازمان برنامه و بودجه انجام می‌گیرد و معاونت آمار و اطلاعات استان به عنوان ناظر اولیه و دفتر نقشه و اطلاعات مکانی مرکز آمار ایران به عنوان ناظر عالی بر روند بهنگام‌رسانی نقشه‌ها نظارت دارند. با توجه به دقت بالای نقشه‌های آماری، نظارت بر بهنگام‌رسانی اهمیت بسزایی دارد. بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری در سال ۱۳۹۹ در ۱۴۸ شهر و ۱۸۳ آبادی بلوکه در مجموع به مساحت ۱۸۰,۳۸۵ هکتار و تعداد ۷۲۰۰ نقطه آبادی توسط مشاورین بخش خصوصی دارای رتبه نقشه‌برداری مورد بهنگام‌رسانی قرار گرفت.

نقشه‌های موضوعی

به منظور ارتقای سطح کیفی و گویا شدن نشریات مرکز و امکان مقایسه ساده‌تر آمار و اطلاعات از طریق نقشه‌ها، نقشه‌های موضوعی مبتنی بر جداول آماری، در قالب تصاویری که بتواند بیشترین اطلاعات را به نمایش بگذارد، تهیه می‌گردد. در سال ۱۳۹۹ نقشه‌های تقسیمات سیاسی شهرستانی کل کشور (فارسی و لاتین)، نقشه تقسیمات در سطح دهستان ۳۱ استان کشور و همچنین نقشه‌های تقسیمات سیاسی استان‌هایی که دارای تغییرات شهرستانی بودند تهیه گردید که بعد از آماده‌سازی از طریق درگاه ملی مرکز آمار ایران در اختیار عموم قرار گرفت. همچنین برای نشریات مرکز نیز نقشه‌های موضوعی تهیه شد.

فایل عناصر جغرافیایی

تهیه و بهنگام‌رسانی فایل عناصر جغرافیایی به منظور اجرای طرح‌های آماری، از فعالیت‌های سالانه این مرکز می‌باشد که اقدامات صورت گرفته در سال ۱۳۹۹ به شرح زیر است:

• نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی ۱۳۹۹

این فعالیت از نیمه شهریور ۱۳۹۹ آغاز و در نیمه تیرماه ۱۴۰۰ خاتمه می‌یابد و شامل فرایندهای دریافت و اعمال نتایج بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری، دریافت و اعمال مصوبات هیئت دولت، هماهنگی با دفاتر تقسیمات استانداری‌ها برای اعمال مصوبات، ترسیم سطوح تقسیماتی و بررسی محدوده شهرها به کمک وزارت راه و شهرسازی و معاونت فنی استانداری‌ها می‌باشد. در این دوره به دلیل حجم زیاد تغییرات ناشی از اجرای طرح رفع مغایرت از فهرست نقاط روستایی وزارت کشور، زمان بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی از ۳ ماه به بیش از ۶ ماه افزایش یافته و زمان آن نسبت به برنامه اعلام شده قبلی تغییر نمود. در این دوره نیز دستورالعمل بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۳۹۹ با در نظر گرفتن ملاحظات ناشی از اجرای طرح رفع مغایرت تهیه گردید.

• نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی ۱۳۹۸

این فعالیت از ابتدای بهمن ماه ۱۳۹۸ آغاز و در پایان مردادماه ۱۳۹۹ خاتمه یافت. مرحله دوم آن که در ۶ ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۹ انجام پذیرفت شامل بررسی فایل‌های ارسالی استان‌ها، رفع اشکالات و تهیه فایل یکپارچه کشوری است. در نهایت پس از کنترل سیستمی و رفع خطاها، فایل جغرافیایی ۱۳۹۸ تهیه و به دفاتر مرکز ارسال شد.

• بررسی سطوح تقسیماتی، شهرها و اسامی آن‌ها با نشریه تقسیمات کشوری وزارت کشور با هدف رفع مغایرت‌ها و یکسان‌سازی در سطح کشور

این فعالیت در حین اجرای بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۳۹۸ انجام پذیرفت و در این خصوص سطوح تقسیماتی و نقاط شهری در فهرست مرکز بر اساس آخرین فهرست منتشر شده وزارت کشور بررسی و در صورت مغایرت نسبت به رفع آن اقدام گردیده و تغییرات در فایل جغرافیایی ۱۳۹۸ اعمال شد.

• بررسی فهرست نقاط روستایی وزارت کشور با فایل جغرافیایی مرکز آمار به منظور رفع مغایرت و یکسان‌سازی

فعالیت مذکور با هدف رفع مغایرت از فهرست نقاط روستایی وزارت کشور انجام می‌پذیرد. در سال ۱۳۹۸ ادامه مرحله دوم این طرح که شامل عملیات میدانی و پیمایش سطح کل کشور بود، اجرا شد که ماحصل آن بررسی حدود ۶۵ درصد پوشش کشوری می‌باشد و نتایج آن نیز پس از تأیید مرکز در فایل جغرافیایی ۱۳۹۷ اعمال گردید و ادامه این روند در سال ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ اجرا خواهد شد.

توسعه نرم‌افزار بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی

نرم‌افزار مدیریت بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی سال ۱۳۹۰ توسط بخش خصوصی تهیه گردید. نرم‌افزار مذکور نیازمند به بازنگری و اعمال پارامترهای تغییرات و همچنین ارتقاء امکانات داشت. از این رو تهیه نرم‌افزار جدیدی با ساختار قبلی و تکمیل و رفع نواقص آن در محیط پیتون در دستور کار قرار گرفت. نرم‌افزار جدید که در مراحل نهایی می‌باشد با توجه به تغییرات در سیستم کدگذاری نقاط شهری کشور در دست تهیه است. هدف از تهیه آن سهولت در بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی، تکمیل و ارتقاء بخش‌های مختلف نرم‌افزار مدیریت بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی و کنترل اعمال تغییرات می‌باشد.

بررسی فهرست نقاط روستایی وزارت کشور با فایل جغرافیایی مرکز آمار به منظور رفع مغایرت و یکسان‌سازی

فعالیت مذکور با هدف رفع مغایرت از فهرست نقاط روستایی وزارت کشور انجام می‌پذیرد. در شهریورماه سال ۱۳۹۹ فهرست دومی از وزارت کشور دریافت گردید. این فهرست نسبت به فهرست اول تغییرات زیادی داشت. لذا در این مرحله نیاز به بررسی تمامی نقاط به صورت نظیر به نظیر بود. بررسی این فهرست نیز شامل بررسی دفتری و عملیات میدانی می‌شد. در صورتی که استان می‌توانست تا پایان سال ۱۳۹۹ وارد مرحله عملیات میدانی شود، تغییرات ناشی از اجرای این طرح در فایل جغرافیایی ۱۳۹۹ اعمال می‌شد. به دلیل برخی مشکلات عملیات میدانی این فعالیت در برخی از استان‌ها به کندی در حال انجام است.

طرح اتصال کدپستی به بلوک‌های آماری

اجرای اتصال کدپستی به بلوک‌های آماری در جهت پیشبرد اهداف آمارگیری‌های ثبتی‌مبنا در سال ۱۳۹۹ یکی از اهداف اصلی مرکز آمار ایران بوده است. برای رسیدن به این هدف تمرکز مرکز بر اساس رویکرد جدید شرکت پست ج.ا.ا، استفاده از ژئوکدهای پستی بود. از ابتدای سال ۱۳۹۹ جلسات متعدد با کارشناسان اداره کدگذاری شرکت پست ج.ا.ا برگزار شد و اهداف مشترکی تعریف گردید. از جمله این اهداف می‌توان به تأمین اطلاعات موقعیت مکان‌ها در ثبت آماری املاک و مستغلات کشور در نقاط شهری، یکسان‌سازی محدوده‌های شهری در نقشه‌های مرکز آمار ایران و شرکت پست ج.ا.ا، ایجاد یک سرویس تبادل ژئوکد پستی (دارای کدپستی ۱۰ رقمی) میان مرکز آمار ایران و شرکت پست ج.ا.ا، اتصال نسخه نهایی کدهای پستی ژئوکد شده تا پایان سال ۱۳۹۹ توسط شرکت پست ج.ا.ا به نقشه‌های آماری و رفع مغایرت‌های نقشه‌ای (میدانی و دفتری) مرکز آمار ایران و شرکت پست ج.ا.ا در سطح بلوک و پارسل (در ۳۱ استان) اشاره نمود. در این راستا تفاهم‌نامه‌ای فی مابین مرکز آمار ایران و شرکت پست ج.ا.ا در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۹ منعقد گردید. براساس این تفاهم‌نامه آخرین نسخه ژئوکدپستی از شرکت پست ج.ا.ا دریافت شد و بر اساس دستورالعمل تهیه شده جهت اتصال کدپستی به بلوک‌های آماری، در اختیار همکاران استانی قرار گرفت.

امکان‌سنجی پیاده‌سازی WebGIS مرکز آمار ایران

در راستای امکان‌سنجی پیاده‌سازی WebGIS مرکز آمار ایران مطالعات تطبیقی در سطح ملی و بین‌المللی صورت گرفت. با بررسی سامانه‌های ملی شهرداری تهران، سازمان مدیریت استان اصفهان، سازمان مدیریت استان تهران، شرکت پست ج.ا.ا و... لیستی از نقاط قوت و ضعف این سامانه‌ها تهیه شد. همچنین با بررسی WebGIS آماری کشورهای استرالیا، کانادا، آمریکا طرحی برای راه‌اندازی WebGIS مرکز آمار ایران ارائه گردید. مطالعاتی در زمینه اطلاعات مکانی مردم‌گستر و استفاده از این دانش در بکارگیری فناوری‌های مشارکتی و بهره‌مندی از همکاری مردم و سایر دستگاه‌ها در توسعه زیرساخت‌های نظام آماری ثبتی‌مبنا از قبیل تعیین موقعیت و تکمیل فرم کدپستی، تعیین موقعیت و تکمیل فرم کاربری، تعیین موقعیت و تکمیل فرم اطلاعات کارگاه‌ها و دریافت گزارش‌های مغایرت نقشه بلوک آماری از طریق سامانه WebGIS صورت پذیرفت. پس از برگزاری چند جلسه با شرکت‌های مشاور و همچنین چندین جلسه کارشناسی با برخی از دفاتر مرکز (مانند مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات) شرح خدمات و نیازهای مرکز آمار ایران جهت انعقاد قرارداد تهیه گردید.

برآورد جمعیت و خانوار

پیش‌بینی و برآورد جمعیت و خانوار، در کنار سرشماری‌ها، آمارگیری‌های نمونه‌ای و آمارهای ثبتی، شیوه‌ای دیگر از تولید اطلاعات است که در سال‌های بین سرشماری‌ها، تولید و در اختیار کاربران قرار می‌گیرد. تولید اینگونه اطلاعات در فواصل زمانی بین سرشماری‌ها به منظور هرگونه برنامه‌ریزی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در سطوح خرد و کلان اهمیت می‌یابد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در این خصوص به شرح زیر می‌باشد:

- پیش‌بینی جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر خانوارهای معمولی ساکن و گروهی سال ۱۳۹۹ به تفکیک مناطق شهری، روستایی، استان و فصل

برحسب جنس ویژه طرح‌های خانواری مرکز آمار ایران؛

- پیش‌بینی خانوارهای معمولی ساکن و گروهی سال ۱۳۹۹ و به تفکیک فصل ویژه طرح‌های خانواری مرکز آمار ایران؛
- پیش‌بینی جمعیت ۱۸ تا ۲۴ ساله به تفکیک استان و برحسب جنس بنا به درخواست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- پیش‌بینی جمعیت جمعیت ۶ تا ۱۱ ساله به تفکیک مناطق شهری و روستایی و برحسب جنس بنا به درخواست وزارت آموزش و پرورش؛
- پیش‌بینی جمعیت خانوارهای معمولی ساکن و گروهی کل کشور به تفکیک استان، مناطق شهری و روستایی و گروه‌های سنی کمتر از ۱۵ سال، ۱۵ تا ۶۴ سال و ۶۵ و بیشتر برحسب فصول سال ۱۳۹۹ ویژه طرح نیروی کار؛
- پیش‌بینی جمعیت واجد شرایط رأی و رأی اولی‌های کل کشور به تفکیک استان و برحسب جنس برای انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۰؛
- بازنگری اولیه در خصوص پیش‌بینی جمعیت کل کشور و به تفکیک استان تا سال ۱۴۱۵ با استفاده از داده‌های جدید ثبتی و محاسبه میزان باروری کل با روش مستقیم برای کل کشور و به تفکیک استان از سال ۱۳۹۵ تا سال ۱۳۹۸ .

تولید و بهنگام‌سازی چارچوب‌های آماری

ارائه آمارهای باکیفیت، بهنگام‌سازی چارچوب‌های مورد نیاز نمونه‌گیری کارگاهی را به یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای اجرای طرح‌های آمارگیری در کشور تبدیل کرده است. تغییرات زیاد در جامعه کارگاه‌ها موجب شده که کشورها برنامه‌ای برای بهنگام‌سازی چارچوب داشته باشند. از این رو هر سال فعالیت مذکور با اجرای طرح‌های آماری یا استفاده از آمارهای ثبتی‌مبنا در دستور کار مرکز آمار ایران قرار می‌گیرد. در همین راستا در سال ۱۳۹۹ نیز اقدامات ذیل انجام شده است:

- بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های صنعتی؛
- بهنگام‌سازی چارچوب معادن؛
- بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های حمل‌ونقل؛
- اصلاح فایل چارچوب طرح فهرست برداری نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری ۱۳۹۹؛
- تهیه و اجرای طرح بهنگام‌سازی چارچوب مرغداری‌های پرورش مرغ تخمگذار، مرغ مادر و مؤسسات جوجه‌کشی؛
- تهیه و اجرای طرح بهنگام‌سازی چارچوب کشتارگاه‌های طیور؛
- تهیه و اجرای بهنگام‌سازی چارچوب گلخانه‌های کشور؛
- تهیه چارچوب آموزش عالی و محل صرف غذا و آشامیدنی با مکاتبه با وزارتخانه‌های «تعاون، کار و رفاه اجتماعی»، «آموزش و پرورش»، «علوم، تحقیقات و فناوری»، «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، «ارتباطات و فناوری اطلاعات» و «سازمان بیمه سلامت»؛
- بهنگام‌سازی چارچوب کشتارگاه‌های دام؛
- بهنگام‌سازی فصلی چارچوب طرح‌های شاخص‌های قیمت؛
- مکاتبه و پیگیری برای اخذ چارچوب‌های آماری با وزارتخانه‌های «نیرو»، «تعاون، کار و رفاه اجتماعی»، «علوم، تحقیقات و فناوری»، «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، «سازمان بیمه سلامت»، «وزارت آموزش و پرورش»، «وزارت کشور».

- «وزارت صنعت، معدن و تجارت»، «سازمان ثبت اسناد و املاک کشور» «سازمان توسعه تجارت ایران»، «سازمان انرژی اتمی»، «سازمان امور مالیاتی»، «سازمان نوسازی و تجهیز مدارس»، «سازمان گسترش و نوسازی»، «شرکت پست جمهوری اسلامی ایران»، «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، «سازمان بورس و اوراق بهادار»، «اتاق بازرگانی ایران»، «بنیاد شهید»، «سازمان بهزیستی»، «سازمان دامپزشکی»، «کانون وکلای دادگستری» و «سازمان تأمین اجتماعی» و
- دریافت چارچوب آماری وزارتخانه‌های «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، «سازمان امور مالیاتی»، «اتاق اصناف ایران»، «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری»، «وزارت کشور»، «سازمان توسعه تجارت» و «وزارت نیرو».

جمع‌آوری اطلاعات آماری اقتصادی مورد نیاز از دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها

هدف از تهیه آمار حساب‌های ملی، فصلی و منطقه‌ای فراهم کردن شاخص‌های کلیدی اقتصادی نظیر محصول ناخالص داخلی^۱، ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشد اقتصادی، رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی و دولتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و ... است که برای ارزیابی عملکرد اقتصادی کشور و استان‌ها در دوره زمانی مشخص سالانه (حساب‌های ملی و منطقه‌ای) و فصلی (حساب‌های فصلی) مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این خصوص تهیه و گردآوری اطلاعات و آمار مورد نیاز اهمیت ویژه‌ای دارد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در سال ۱۳۹۹ به شرح زیر است:

- جمع‌آوری اطلاعات ثبتی مورد نیاز از سازمان‌ها فصل زمستان ۱۳۹۸؛
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های منطقه‌ای از ۳۱ استان به تفکیک ۸۴ رشته فعالیت؛
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های ملی به تفکیک ۸۴ رشته فعالیت از کلیه دستگاه‌های اجرایی؛
- اخذ اطلاعات از وزارت اقتصاد و دارایی - خزانه‌داری کل کشور، برای محاسبه ارزش افزوده بخش دولت به تفکیک فایل‌های اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و درآمد؛
- اخذ اطلاعات صورت‌های مالی از سازمان حسابرسی؛
- اخذ اطلاعات مربوط به بخش صنعت از سامانه بورس (کدال)؛
- دریافت اطلاعات فصل‌های سالنامه از بیش از ۷۰ دستگاه اجرایی؛
- دریافت اطلاعات گزارش فصلی اقتصاد ایران؛
- دریافت فهرست و اطلاعات مورد نیاز شناسنامه شاخص‌های مورد نیاز برنامه‌های توسعه و تدوین نشریه شناسنامه شاخص‌های برنامه ششم از دستگاه‌های اجرایی؛
- دریافت اطلاعات مورد نیاز نشریه وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشور از دستگاه‌های اجرایی و دفاتر موضوعی مرکز و
- گردآوری و ورود اطلاعات نشریه سری زمانی شاخص‌ها و نماگرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۵۵ سال کشور.

^۱. Gross Domestic Product (GDP)